

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

JULI
2021

4

SK

SAMENKERK

*Neem
mee!*
zomernummer
2021

8

**Tentoonstelling
Maria
Magdalena**

12

**Passiespelen
van Tegelen**

32

**Uit de kunst:
Kevelaerzilver**

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

JULI
2021
4

SAMENKERK

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 4 • Jaargang 46
De volgende uitgave verschijnt op 2 september 2021.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Maurice Lagemaat, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Matheu Bemelmans, Anneke Donkers, Eric Fennis, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Ada Kok, Corine van der Loos, Jos Martens, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 36,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp / technische realisatie

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl
Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Maria Magdalena

8

Een unieke tentoonstelling over de Bijbelse figuur van Maria Magdalena in Museum Catharijneconvent. Mét speciale korting voor lezers van *SamenKerk*!

De komende zomermaanden speelt Max Peute ieder weekend Judas in de Passiespelen in Tegelen.

Passiespelen Tegelen

12

Wilt u *SamenKerk* niet missen?

Neem een abonnement! U ontvangt ons magazine zes keer per jaar thuis, voordat ze in de parochies verkrijgbaar is. Nu met bijzonder welkomstgeschenk!
Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Frère Roger
van Taizé

28

Jaarlijks gaan vele jongeren naar Taizé. Een nieuwe biografie over frère Roger vertelt over het hoe en waarom van Taizé.

Uit de kunst

32

Geen Kevelaerbedevaart dit jaar; wel aandacht voor de kunstschaten van de Haarlemse Broederschap.

Ideaal voor op het strand of bij een mindere zomerdag thuis: doe mee aan onze zomerpuzzel.

Zomerpuzzel
2021

34

En verder

- 4** Mgr. Hendriks: Wat ik u zeggen wil
- 6** Kort nieuws
- 10** Wat ik doe
- 15** Parels uit de schattengrot
- 16** Caritas: zomer op Lesbos
- 20** Inspiratie
- 23** Leo Fijen
- 24** Catechese: we vieren eucharistie
- 27** Geboekt
- 28** Geboekt: biografie over Frère Roger
- 30** Zingt voor de Heer
- 31** Kathedraal-TV
- 32** Uit de kunst
- 36** Kathedraal
- 37** In memoriam: mgr. Martin de Groot
- 38** Personalalia
- 39** Agenda

De vakanties beginnen. Mensen verlangen naar vrijheid, zeker na de lange periode van beperkingen van de afgelopen tijd door het coronavirus. Veel mocht niet en dat gaf stress en eenzaamheid.

Vrijheid!

H

et afgelopen anderhalf jaar ging het nog om een relatief geringe vrijheidsbeperking, tenminste als je die vergelijkt met de situatie van mensen die in kampen zitten of vervolgd worden. Toch heeft

de 'vrijheidsberoving' op veel mensen zwaar gewogen en was die aanleiding tot veel discussies, protesten en rechtszaken. Vrijheid wordt dus heel belangrijk gevonden. En terecht! Maar wanneer zijn we eigenlijk werkelijk vrij?

Wat is vrijheid?

Dat is een vraag die je op meerdere niveaus kunt stellen en beantwoorden: er is vrijheid in de samenleving als je niet wordt belemmerd in je doen en laten (maar de vrijheid van de een is soms de onvrijheid van de ander) en er is een persoonlijke - innerlijke, geestelijke - vrijheid als je niet dwangmatig handelt, maar innerlijk vrij bent om iets wel of niet te doen. In sommige situaties zijn mensen onvrij door druk en dwang van buitenaf; veel mensen zijn zelf innerlijk niet vrij.

Doen waar je zin in hebt?

Vrijheid is niet dat je alles doet wat je prettig en leuk vindt. In feite leidt 'doen waar je zin in hebt' juist tot onvrijheid: een probleem in onze samenleving zijn de

vele verslavingen aan drugs, drank, gokken, seks en pornografie, om maar een paar veel voorkomende te noemen. Die verslavingen zijn 'onschuldig' begonnen: één keer iets proberen, misschien uit nieuwsgierigheid, werd een patroon. Na eerste stappen te hebben gezet op zo'n weg, worden mensen minder vrij en wordt het moeilijker om eigen vrije keuzes te maken. Mensen die in de greep van een verslaving zijn geraakt, moeten veel missen: de focus raakt gericht op die eigen behoeften, er ontstaat een afhankelijkheid en dus onvrijheid.

Innerlijk onvrij?

Daarnaast zijn er dwanggedachten, dwangpatronen, psychische behoeften, driften, emoties. Die maken ons minder vrij. Sommige mensen voelen zich beoordeeld en veroordeeld, leven met negatieve gedachten over zichzelf en dat beïnvloedt hun denken en handelen en dus hun vrijheid. Het overkomt ons allemaal dat we

”
**We zijn werkelijk
vrij vanuit de
persoon die we
werkelijk zijn: kind
van God, beeld en
gelijkenis van God**

weleens denken: dit of dat had ik beter anders kunnen zeggen of doen. Als we dat inzicht vruchtbaar kunnen maken door ervan te leren, is dat natuurlijk positief. Reflectie en ons geweten helpen ons te groeien, als het goed is. Als het een negatieve gedachte is die ons verlamt ('Ik ben niet goed') kunnen we er niets mee. Die gedachte maakt ons onvrij en die klopt trouwens niet; want we zijn geschapen naar Gods beeld en gelijkenis! Dat lelijke stemmetje mogen we het zwijgen opleggen!

Een nieuw begin

Hulp vinden om uit een situatie van innerlijke onvrijheid te komen begint met (toegroeien naar) erkenning,

Kijk op kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze 'Wat ik u zeggen wil'.

onder ogen zien, erover praten (niet weg praten, niet het probleem kleineren, niet doen alsof het zo prima is). Dat is de eerste stap; wie die stap zet, is moedig. Die persoon kan weer vrij(er) worden. Ik denk dat we voor elkaar mogen bidden dat we met Gods hulp bevrijd mogen worden uit de gevangenis van het eigen 'ik'. Verslaving is er niet alleen aan drugs of drank. Er zijn veel manieren waarop we verslaafd kunnen zijn en innerlijk niet vrij zijn. Verslaving is niet per se een

kwestie van schuld; het is wel een uitnodiging om de verslaving te benoemen als probleem, de eigen wereld open te breken, te praten, eigen onmacht te aanvaarden en op weg te gaan naar een nieuwe vrijheid. Daarbij is het hart vol liefde van Jezus een bron van genade, evenals het liefdevol hart van de Vader die ons volledig aanvaardt als wij onszelf met al onze kleinheid in zijn armen werpen.

We kennen binnen onze kerk mensen die geestelijke leiding geven.

De priesters - maar zij niet alleen - zijn daar bijzonder toe geroepen, omdat zij ook het sacrament van vergeving (de biecht) kunnen geven en als priester geroepen zijn om Gods goede Vaderhart te laten zien.

Ruimte voor een roeping

Echte vrijheid heeft te maken met een ruimte die we ervaren om iets niet of wel te kunnen zeggen, doen of denken. Wie offers kan brengen, er voor anderen kan zijn, zichzelf kan 'vergeten', is vrijer dan wie dat niet kan; voor wie dat niet kan, is de weg naar veel keuzes al geblokkeerd. En de keuzes die we maken, maken ons vrijer of juist meer onvrij. De evangelist Johannes en de apostel Paulus hebben het daarom over "slaaf zijn van de zonde" en "vrij zijn in Christus" (vgl. bijvoorbeeld Rom. 8,1-17; Joh. 8,32-36). We zijn vrij als onze keuzes en onze ervaringen ons niet tot slaaf hebben gemaakt. We zijn werkelijk vrij als we innerlijk vrij zijn om te leven, te denken, handelen en spreken vanuit de persoon die we werkelijk zijn: kind van God, beeld en gelijkenis van God. Wat zijn we wonderlijk en mooi gemaakt en wat hebben we een mooie roeping!

De samenleving gaat langzaam weer open. Hopelijk zal die positieve lijn kunnen worden doorgezet. We hebben naar die vrijheid uitgezien. Maar de echte vrijheid zit van binnen... ■

Bisschop Johannes Hendriks

Foto: Zr. Dionne Appelman

Jubilerende Augustinessen van Heemstede

Op 30 april vierden vijf eerwaarde zusters Augustinessen van Heemstede hun zestig- of vijfenzeventigjarig professioneel feest. Vanwege de coronamaatregelen kon een aantal van hen hun feest het afgelopen jaar niet vieren en zo werd het eind april een gezamenlijk feest. De feestelijke dag bestond uit een eucharistieviering in de kapel van Huize Sint Agnes in Egmond aan Zee en gezamenlijk koffie drinken met de aldaar wonende zusters Augustinessen en Kleine zusters van Sint Jozef.

Bisschoppen begin 2022 op Ad Limina

De Nederlandse bisschoppen gaan van 31 januari tot en met 5 februari 2022 op Ad-Liminabezoek naar Rome. Het geplande bezoek van maart 2021 werd afgezegd vanwege de coronapandemie. Bisschoppen worden geacht iedere vijf jaar een Ad-Liminabezoek af te leggen. Ze bezoeken dan de graven van de apostelen Petrus en Paulus, vieren er de heilige Mis, hebben een ontmoeting met paus Franciscus en hebben gesprekken met de verschillende departementen van de Romeinse curie over de Kerk in Nederland.

Paus stelt officieel catechetenambt in

Op 11 mei heeft paus Franciscus de kerkelijke taak van catecheet of geloofsleraar in de Kerk in ere hersteld. Het is een formeel lekenambt dat open staat voor zowel vrouwen als mannen. Binnenkort wordt door het Vaticaan een liturgisch ritueel bekend gemaakt, waarmee catecheten formeel een zending krijgen. Catecheten zijn (speciaal opgeleide) gelovigen die namens de Kerk godsdienstonderricht geven of mensen voorbereiden op het ontvangen van de sacramenten. In diverse parochies in ons bisdom zijn al vele jaren catecheten (m/v) actief.

Pelgrimini naar Heiloo

Op 20 juli organiseert het Huis voor de pelgrim een bedevaart naar O.L.V. ter Nood. Na ontvangst met koffie met iets lekkers volgt het rozenkransgebed en een eucharistieviering. Na de lunch staat een wandeling van 6 km op het programma langs landgoed Willibrord en de Willibrorduskerk ('t witte kerkje). De middag wordt afgesloten met een kaarsenprocessie en soep met broodjes. De kosten bedragen € 29,00. Info en opgave: www.huisvoordepelgrim.nl

Gedachtenis Sint Bavo voortaan 3 oktober

De Congregatie voor de Goddelijke Eredienst in Rome heeft, op verzoek van het bisdom van Haarlem-Amsterdam, toegestaan dat de gedachtenis van Sint Bavo voor ons bisdom niet meer op 1 maar op 3 oktober wordt gevierd. Daardoor hoeft niemand meer te kiezen tussen de heilige Theresia van Lisieux, die veel vereerd wordt, en de heilige patroon van de stad en de kathedraal van Haarlem. In het bisdom Haarlem-Amsterdam zal vanaf dit jaar de heilige Theresia van Lisieux op 1 oktober worden gevierd met de rang van verplichte gedachtenis, de H.H. Engelenbewaarders als feest op 2 oktober en op 3 oktober de heilige Bavo als verplichte gedachtenis.

De Bauers in Heiloo

Begin juni zond RTL4 het programma *De Bauers: bestemming onbekend* uit, waarbij zanger Frans Bauer en zijn vrouw Mariska Heiloo bezochten, waar ze kennis maakten met het heiligdom en de blauwe zusters en met het grootseminarie en onze priesterstudenten. De uitzending is nog terug te zien bij Videoland of www.uitzendinggemist.net (RTL4).

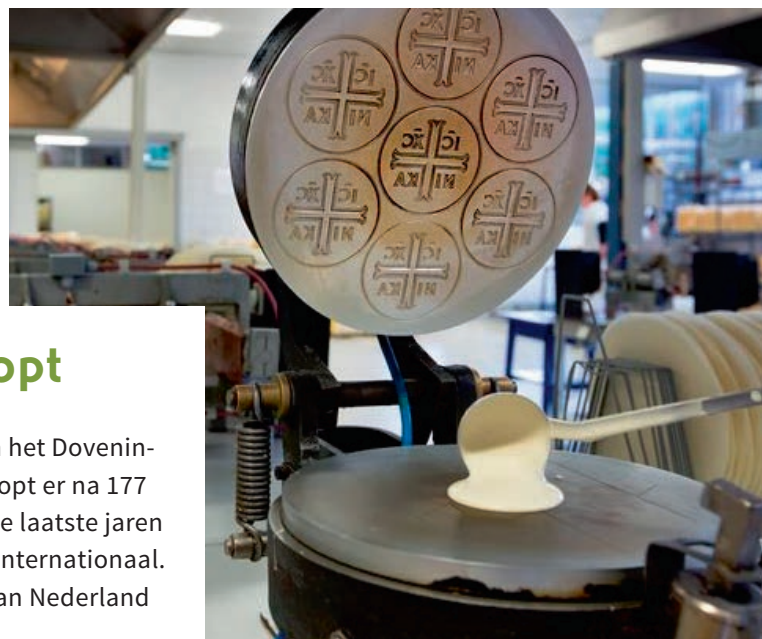
Foto: Vaticaanse persdienst

Mgr. Hendriks ontmoet paus Franciscus

Op 9 en 10 juni was mgr. Jan Hendriks in Rome, samen met studieprefect dr. José Manuel Tercero Simòn van de priesteropleiding, vanwege enkele besprekingen over onder meer het grootseminarie Sint Willibrord. Op woensdagmorgen was er gelegenheid paus Franciscus te ontmoeten.

Hostiebakkerij gestopt

De hostiebakkerij Sint Michael in het Doveninstituut in Sint-Michiëlsgestel stopt er na 177 jaar mee. De verkopen liepen de laatste jaren drastisch terug, zowel in Nederland als internationaal. De laatst overgebleven hostiebakkerij van Nederland is die van de zusters clarissen in Megen.

'Roderick zoekt licht' in Haarlem

Medio juni was priester Roderick Vonhögen voor zijn televisieprogramma 'Roderick zoekt licht' in de kathedraal voor opnames. Hij had gesprekken met de bisschop en met medewerkers van Kathedraal-TV over live-streaming en het aanbod van programma's en reportages van Kathedraal-TV. Het is nog niet bekend wanneer de uitzending is van deze reportage (waarschijnlijk september).

Maria Magdalena

Wie is Maria Magdalena? De vrouw met de zeven demonen (Lc. 8,1-12)? De apostel van de apostelen (Joh. 20)? Is ze de tegenpool van Petrus als een van de voornaamste uit de groep vrouwen die Jezus volgden? Hoe nabij was ze Jezus? Is zij misschien ook de vrouw met het albasten vaasje bij Simon de Farizeeër? Was zij mogelijk een prostituee – lees Lc. 7,36-50?

← **Francesco Bianchi**
Buonavita, Maria
Magdalena met
de zalfpot, ca.
1600-1650
Benjamin Proust
Fine Art Limited,
Londen

↑ **Kiki Lamers,**
geen titel, 2020
Francis Boeske
Projects,
Amsterdam

Feestdag H. Maria Magdalena

Op de liturgische kalender van zowel Westerse als Oosterse Kerken staat de gedachtenis van de heilige Maria Magdalena op 22 juli. In de byzantijns-orthodoxe Kerken draagt zij de titel 'Dragster van de heilige Mirre en Gelijke aan de Apostelen'. Sinds 2016 wordt het feest van Maria Magdalena in de rooms-katholieke Kerk in opdracht van paus Franciscus gevierd met dezelfde rang als die van de apostelen.

Is ze wellicht de Maria uit het verhaal over Lazarus (Joh. 11,1-44)? Of zit het allemaal anders? Het Nieuwe Testament en andere antieke teksten verwijzen op verschillende manieren naar haar. Wie is die vrouw uit Magdala (het huidige Migdal in Israël), in Jezus' tijd een rijke stad, levend van de visvangst?

In de kunstgeschiedenis is Maria Magdalena in al deze rollen uitgebeeld. Is ze een van deze typen? Of een combinatie van al deze verhalen? De oudste afbeeldingen dateren uit de elfde eeuw na Christus. In de twintigste eeuw kwam er (feministische) kritiek op de beeldvorming van Maria Magdalena. Is zij niet het slachtoffer geworden van de te mannelijke Kerk? Al eeuwen houdt zij de gemoederen bezig. Daarom heeft Museum Catharijneconvent een grote tentoonstelling gewijd aan haar. Maria van Magdala wordt meestal afgebeeld als jonge vrouw met lange, vaak loshangende (rode) haren als teken van boete en berouw, waarbij ze daarom vaak een doodskop bij zich heeft; meestal ook een zalfpot in de handen (herinnering aan het feit dat ze Jezus' voeten zalfde én dat ze na Jezus' dood naar zijn graf kwam om het dode lichaam alsnog eerbiedig af te leggen). In de tentoonstelling in Utrecht vindt u eeuwenoude afbeeldingen van deze intrigerende Bijbelse vrouw naast kunstwerken uit 2020. ■

Speciale aanbieding voor SamenKerk-lezers

Op vertoon van deze bon krijgt u als lezer van **SamenKerk** korting op uw bezoek aan de tentoonstelling 'Maria Magdalena' in Museum Catharijneconvent in Utrecht. U hoeft de extra toeslag van € 3,00 niet te betalen (wel de normale entreprijs ad € 14,00 of € 12,50 (bij 65+); met een Museumjaarkaart is de toegang helemaal gratis).

Museum Catharijneconvent

Lange Nieuwstraat 38, 3512 PH Utrecht
030 2313835 | www.catharijneconvent.nl
Geopend op dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en op zater-, zon- en feestdagen van 11.00 tot 17.00 uur.
Er gelden coronamaatregelen.
Reserveren vooraf noodzakelijk.

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communiegroep tot parochiebestuurder. *SamenKerk* reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Eric van Teijlingen
Anneke Donkers

Wat ik DOE...

Wees gegroet, Maria...

"O nze Vader, die in de hemel zijt..."
"Geef ons heden ons dagelijks brood..."
"Wees groet, Maria, vol van genade..."
"Heilige Maria, Moeder van God..."

Wie herkent hier niet het bidden van de rozenkrans. Stef Derks is in de kerk van de heilige Maria Magdalena in Zaandam-'t Kalf een van de voorbidders. Derks: "Van kinds af aan bid ik de rozenkrans. Thuis werd in ons gezin iedere avond de rozenkrans gebeden. Ik kom uit een groot Amsterdams gezin, vader, moeder en dertien kinderen. Ik was een van de jongsten. We woonden in een vierkamerwoning, drie hoog in Amsterdam-Oost, om de hoek van de Gerardus-Majellakerk. Iedere avond bad mijn moeder de rozenkrans voor. En wij geknield op zo'n kokosmat." In Zaandam-'t Kalf wordt iedere mei- en oktobermaand op de dinsdagavond om 19.00 uur door een groepje van tien à vijftien parochianen de rozenkrans gebeden. "We beginnen en eindigen altijd met een Marialied, als 'Wij groeten u, o koningin' of 'U rozenkrans, bemin ik'. Dan bidden we om en om de rozenkrans en de litanie van Loreto, u weet wel met al die aanroepingen tot Maria." Sinds wanneer doet u deze taak? "Op een of andere manier woonde ik

Dekenaat Zaanstreek-IJmond
Katholiek Zaanstreek Zuid
Locatie H. Maria Magdalena
Zaandam 't Kalf
Stef Derks (84)
Voorbidder van de rozenkrans

Dat je mag zijn wie je bent

Joke Weenink-Butter is sinds de oprichting lid van het koor 'All Ages'. Het begon allemaal in 1970 als jongerenkoor om de zaterdagavondviering met een beatmis op te kunnen luisteren. De kaartenbakken van de parochie werden uitgeplozen en er werd persoonlijk contact gezocht met de jongeren. Weenink was onderwijzeres en kon wel een beetje de maat slaan werd gezegd. Dus werd ze de dirigente. Naar een pianist werd gezocht en die werd snel gevonden: Loek Weenink. U snapt het al, een *dating app* was niet nodig, hier werd een match gevonden voor het leven. Welk lied van

'All Ages' is voor u waardevol? Weenink: "We zingen meerdere mooie liederen en met name als we een viering zelf maken zijn de teksten van de liederen hierin leidend. Bijzondere liederen zijn de liederen die gezongen zijn tijdens de uitvaart van mijn man of bij de doop van mijn zoon en ook bij zijn uitvaart, getiteld: Dat je mag zijn wie je bent." Versterkt zingen uw geloof? "Ik geloof niet, ik geloof in mensen. Ik ben niet gericht op God maar Jezus Christus is belangrijk voor mij." Wat betekent zingen in dit koor voor uw band met de parochie? "Ik voel mij zeer verbonden met de gemeenschap van Wormer.

in Amsterdam en later in Zaandam en nu hier altijd om de hoek van de kerk. Ja, dan weten ze je wel te vinden. Vrijwilligerswerk voor de kerk en de voetbal heb ik altijd wel gedaan. In deze parochie ben ik ook bij de Bouwgroep. We zorgen voor het klein onderhoud van de kerk, hoewel het soms ook grote klussen zijn. En daarnaast het bidden van de rozenkrans. Ik heb het van iemand overgenomen, want het bestond al voordat mijn vrouw en ik hier kwamen wonen.” Bij het bidden van de rozenkrans wordt Maria niet alleen geëerd, maar ook om haar voorspraak gevraagd. Derks: “We bidden de tien-tjes van de rozenkrans voor bepaalde intenties, denk daarbij aan de situatie in de wereld of de Kerk. Afgelopen mei hebben we gebeden om een einde van het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Maar we bidden de rozenkrans ook voor zieke parochianen of voor de overledenen van onze gemeenschap.” We maken een rondje door de kerk en de uitgebreide tuinen rondom

Dekenaat Zaanstreek-IJmond
Katholiek Zaanstreek Noord
Locatie H. Maria Magdalena
Wormer (gemeente Wormerland)
Joke Weenink-Butter (72)
Ritmisch koor

De Kerk staat niet bovenaan maar de sociale betrokkenheid met elkaar, het zorg dragen voor elkaar, elkaar niet loslaten, dat is het meest belangrijk. Dat is

voor mij samen kerk zijn.” Door de coronamaatregelen heeft het koor al ruim anderhalf jaar niet gezamenlijk gezongen. Hoe is het om in deze tijd lid te zijn van een koor? “Stil! In het begin wisselde we via een groepsapp

Foto: Eric van Teijlingen

het gebouw. Alles ziet er verzorgd en mooi uit. Hier en daar wijst Derks op verricht werk. Als lid van de Bouwgroep heeft hij gebouwd aan het kerkgebouw, als voorbidder van de rozenkrans aan het ‘kerkgebouw van de levende stenen’. “Ja, dat rozenkrans bidden heb ik écht van mijn moeder...”. “Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Zoals het was in het begin, nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen!” ■

nieuwtjes met elkaar uit. Na een paar maanden waren er geen nieuwtjes meer en is het stil geworden. Gelukkig gaan we deze week (eind juni) op vrijdag weer bij elkaar komen in de tuin. Vier of vijf personen hebben wel gezongen tijdens vieringen maar verder was het heel stil. Je went eraan. We gaan heel voorzichtig de draad weer oppakken. De afgelopen maanden zorgde ik voor de desinfecteermiddelen en de aanmeldlijsten in de kerk.” Zingt u thuis, in de badkamer of op vakantie? Joke Weenink lacht en zegt: “Neen, alleen zingen kan ik niet, dan zing ik vals. In de auto heb ik wel meegezongen met Van Dik Hout.” En hopelijk heel binnenkort weer met ‘All Ages’. ■

Passiespelen Tegelen

**Max Peuten
speelt Judas:
“Ik snap hem wel”**

De Passiespelen worden sinds 1931 in Tegelen opgevoerd. Elke vijf jaar wordt het lijdensverhaal van Jezus door amateurtoneelspelers uit de regio nagespeeld. De editie van 2020 – met als titel: ‘Hem achterna’ – werd vanwege de coronacrisis uitgesteld tot nu. Tot begin september zijn er ieder weekend voorstellingen. Coronaproof. Voor het publiek én voor de acteurs. Max Peute uit Venlo speelt Judas in het bekende verhaal over de laatste dagen van Jezus. Een gesprek met hem over hoe hij erbij kwam, zijn rol en of een judaskus wel coronaproof is?

Je beste vriend verraden. Max Peuten denkt niet dat hij het ooit zou doen. Maar hij snapt wel waarom de apostel Judas het deed. “Hij was teleurgesteld in Jezus. En ook wel een beetje naïef.” De 22-jarige theatermaker uit Venlo zag een droom in vervulling gaan, toen hij gevraagd werd om een van de hoofdrollen in de Passiespelen te vertolken. Hij speelt de rol van Judas Iskariot, de apostel die Jezus overleverde aan de Romeinen.

Moet je niet uit Tegelen komen om mee te mogen doen?

“Vroeger wel. Nu zijn er open audities. Er is zelfs iemand uit Eindhoven die meedoet. Maar er zijn nog steeds hele families uit Tegelen bij de Passiespelen betrokken. Ik doe mee, omdat ik een echt theaterdier ben. Ik ben altijd actief geweest in het amateurtoneel en in de carnavalswereld.”

Hoe ben je bij de Passiespelen terechtgekomen?

“In 2015 zijn we met het hele gezin naar de Passiespelen gaan kijken. Ik vond het geweldig. Toen dacht ik al: wat zou ik daar graag een keer in meespelen. Abbie Chalgoum, die toen de rol van Jezus speelde, was mijn mentor op school. Later leerde ik ook regisseur Cees Rullens kennen. Hij vroeg of ik auditie wilde doen voor de Passiespelen. De acteur die Judas zou spelen, had de rol teruggegeven.”

Hoe is het om mee te doen?

“Ik wist vooraf niet goed wat ik moest verwachten. Ik had me goed ingelezen. Je speelt een religieus stuk. Maar intussen heb ik ontdekt dat het over veel meer gaat dan over geloof. Met de spelers en de mensen achter de schermen vorm je een hechte groep. Je bouwt samen iets op. Je leeft samen ergens naartoe. We zijn ook met een aantal mensen naar Jeruzalem geweest om te zien waar het allemaal gebeurd is. Door de tekst die je moet uitspreken, ga je ook meer nadenken. Woorden als ‘heb lief’ en ‘kijk om naar een ander’ krijgen opeens een veel diepere betekenis. Je denkt: zo wil ik ook in het leven staan. Het mooie van de Passiespelen is dat er heel veel in zit dat ook nu actueel is: wie vertelt de waarheid, wat is politiek, hoe ga je om met voor- en tegenstanders? Het verhaal is te betrekken op allerlei kwesties die nu ook spelen.”

“
**We zijn ook
naar Jeruzalem
geweest om te zien
waar het allemaal
gebeurd is**”

Je speelt de rol van Judas. Dat is wel de ‘bad guy’ in het verhaal.

“Dat dacht ik aanvankelijk ook. Ik heb ook wat films over het lijdensverhaal bekeken en Judas wordt steeds neergezet als de slechterik. Maar door het repetitieproces ga je ook in het personage verdiepen en dan ontdek je dat Judas eigenlijk een heel trouwe volgeling van Jezus was. Maar hij is ook ongeduldig. Jezus beloofde de tempel af te breken en in drie dagen weer op te bouwen. En dat gebeurt maar niet. Hij denkt: laat toch die engelen uit de hemel komen om je te helpen.

Judas is ook naïef. Hij neemt alles heel letterlijk. De symboliek in de woorden van Jezus gaat hem boven de pet. Ja, hij verraadt Jezus. Maar zijn intentie was aanvankelijk goed. Ergens in de tekst moet ik als Judas tegen Jezus zeggen: ‘Ik heb alles onder controle, alles komt goed. Laat die legers van engelen maar komen.’ Maar Jezus laat zich niet uitdagen. En dan wordt Judas gek van waanzin. Uiteindelijk pleegt hij zelfmoord. Wat overigens nog een heel gedoe is op een Bühne in tijden van corona. Want om mezelf zogenaamd op te hangen,

moet ik geholpen worden en mijn vriendin is de enige die dat mag doen. Alle anderen moeten op anderhalve meter blijven.”

Waarom wilde je de rol van Judas spelen?

“Heel praktisch, omdat die nog vrij was. Maar ik had vooraf wel gedacht: als ik ooit aan de Passiespelen mee mag doen, dan als Jezus, Pilatus of Judas. Die rol van Judas, daar zit heel veel in. Hij is goedgelovig. Hij is naïef. Als speler biedt je dat heel veel mogelijkheden. Bij het amateurtoneel moest ik altijd de boerenknecht of de verliefde jongere spelen. Dit is gelukkig eens iets totaal anders. Als je toneelspeelt, ga je je de rol eigen maken. Maar ik ben niet Judas. Ik ben Max die Judas speelt. Ik probeer wel zo dicht mogelijk bij hem te komen. Ik geloof niet dat ik mijn vrienden zou verraden. Maar ik snap wel waarom hij het gedaan heeft. In onze uitvoering doen ook de ouders van Judas mee. Zij vragen zich vertwijfeld af wat er toch met hun zoon is gebeurd. Terwijl een eindje verderop Maria bij haar zoon staat en zich dezelfde vraag stelt. Dan wordt het opeens een heel menselijk verhaal.”

Zijn de Passiespelen 2021 een speciale corona-editie?

“De regisseur heeft het stuk ingekort tot een uur en een kwartier. Daardoor kunnen we twee voorstellingen op een dag geven. Dat is weer een heel nieuwe uitdaging, want je moet je twee keer op een dag opladen om een goede uitvoering neer te zetten. En we moeten

nu steeds anderhalve meter afstand van elkaar houden. Op een bepaalde manier is het stuk sterker en krachtiger geworden. We leven in een tijd waarin veel niet mag. Ook op het toneel niet. Zo'n scène als de Pietà, waarbij Maria haar dode zoon in de armen neemt, kan dus vanwege corona niet. Maria moet letterlijk op afstand blijven, maar daardoor wordt die scène nog intenser: de moeder die niet meer bij haar zoon kan komen. Bij mijn eigen rol kan nu de Judaskus niet meer. Dat hebben we vervangen door een knikje. Iedereen die komt kijken, kent het verhaal en snapt wat daar op dat moment gebeurt. Op het toneel hoef je bruin niet bruin te kleuren. Gewoon een knikje zegt in dit geval genoeg.” ■

Matheu Bemelmans

Passiespelen van Tegelen

T/m zondag 5 september voorstellingen
Openluchttheater De Doolhof (De Drink 60, Tegelen)
Er gelden coronamaatregelen.

Toegangskarten: € 37,00 (tweede rang), € 41,00 (eerste rang), er is een seniorenkorting vanaf 60 jaar, € 20,00 (kinderen t/m 12 jaar).

Info: www.passiespelen.nl

A

lweer een fascinerend geheim van de Heilig-Hart-/heilige-Jozefkerk te Hilversum! Speciaal voor kinderen, maar dat wordt straks onthuld. Eerst dit: de eerste Commu-

nie is een feestelijk gebeuren in het leven van ieder kind. Vroeger vond men dat je wel een jaar of twaalf moest zijn om te snappen hoe belangrijk dat gebeuren is, maar de leeftijd werd begin twintigste eeuw (dankzij de heilige paus Pius X) verlaagd naar zes jaar. Ik heb ook met zes jaar de eerste communie gedaan en ik weet het nog als de dag van gisteren. Dus begrijpen kunnen jonge kinderen dat heel goed! Maar hoe kwam het dat die leeftijd omlaag ging? Dat zat zo: opeens kwamen er allerlei verhalen op van heel jonge kinderen die aanleg hadden om heilige te worden. Zo is er een verhaal over de kleine Dominicus, een jaar of tien. Het was gebruik om met de hele school regelmatig naar de kerk te gaan, nog vóór de school begon. Op een dag, in de klas stak een kind de vinger op: "Meneer, Dominicus is er niet". De leraar besloot tussen de middag eens te kijken in de kerk. Daar zat de kleine Dominicus. Hij tikte de jongen op zijn schouder. Die schrok: "Is het al tijd om naar school te gaan? Ik was nog even aan het bidden!" Ja, het is een mooie gewoonte om na de communie even te knielen en in stilte te bidden. Maar dit is wel heel sterk!

Het komt uit een tijd dat veel kinderen als heilig werden beschouwd. Die moesten niet worden tegengehouden voor de eerste communie, vond men. Het raam in deze Hilversumse kerk was gek genoeg lange tijd dichtgemetseld. Wat was er aan de hand? Deze Franse jongen Guy de Fontgalland leefde ongeveer honderd jaar geleden. In die tijd werden katholieken nogal eens belachelijk gemaakt. Sommige wijsneuzen vonden dat katholieke geloof maar kinderlijk. "Dat is het ook", zeiden de katholieken, "maar het geloof van kinderen is dan ook het zuiverste". Zo kwam het dat de leeftijd voor de eerste communie werd verlaagd naar zes jaar en veel kinderen werden heilig verklaard, vooral als ze jong dood gingen. Dat is natuurlijk heel

Marcel Poorthuis is hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

droevig en het gebeurde nogal eens in die tijd. Onze Guy was een vroom ventje: hij verkleedde zich vaak als priester en speelde dan Misje. Er zijn trouwens nog steeds mensen op leeftijd die dat zelf gedaan hebben toen ze jong waren. Guy vertelde ook, dat als hij

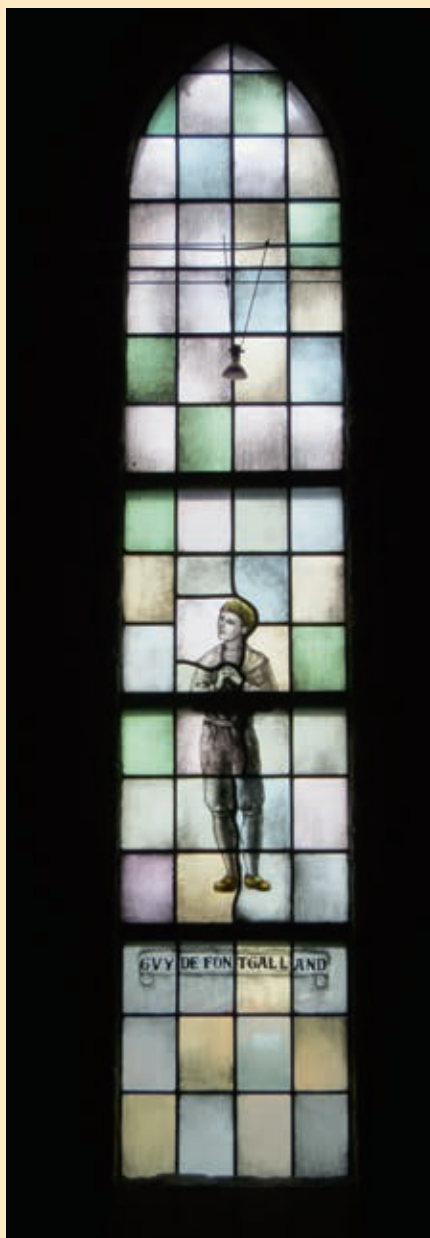
ter communie was geweest, zijn hart wild bonsde. Maar ja, gezond was hij niet en hij voelde zelf ook wel dat hij niet oud zou worden. Hij stierf in 1925, toen hij 12 jaar was. Niet toevallig een paar jaar voordat de Hilversumse kerk werd gebouwd. Er kwam voor hem een glas-in-loodraam en zelfs werd ergens in Nederland een verkenersgroep naar hem genoemd.

Guy de Fontgalland

het jongetje in een glas-in-loodraam

Toen gebeurde er iets gek: de heiligverklaring duurde en duurde maar. Intussen werd bekend dat hij bepaald niet zo leuk was geweest voor zijn moeder. "Kan gebeuren", zou je zeggen, maar voor een heilige? Die moeder, een gravin, had zelf eigenlijk kloosterzuster willen worden, dus zij wilde wel graag een 'kleine heilige'. Ze dreef het een beetje door, zou je kunnen zeggen. Maar intussen kwam er een andere

paus die het misschien allemaal wat overdreven vond. Dus: geen heilige Guy! Het raam in de Heilige-Hart-/heilige-Jozefkerk werd dichtgemetseld. Toch ben ik blij dat het nu weer open is. Het laat zien dat het geloof ook voor gewone kinderen is bedoeld. Je hoeft echt geen heilige te zijn. Al is het wel fijn als je aardig bent voor je moeder... ■

Zomer op Lesbos

De reisrestricties werden 15 mei jongstleden opgeheven. Mensen boekten massaal hun zomervakanties. Ook naar Griekenland, ook naar het eiland Lesbos. Het blijft nog even spannend of het reisadvies code geel of oranje aangeeft en of je wel of geen recente negatieve coronatest moet hebben, maar vele vakantiereizigers verheugen zich op hun vakantiereis.

Lesbos is echter niet alleen een vakantie-eiland, het is ook de poort naar Europa voor vele vluchtelingen. Het eiland ligt pal tegenover Turkije. Priester Martin Schneeberger (64) uit Amstelveen werkte jarenlang in diverse parochies en als ziekenhuispastor. Tegenwoor-

dig brengt hij het grootste deel van het jaar door op Lesbos. Hij geniet van de schoonheid van het eiland en besteedt veel tijd aan de vluchtelingen, die daar in de kampen verblijven.

Is een vakantie naar Lesbos aan te raden?

Martin Schneeberger: "Zeker! Er zijn weinig besmettingen op Lesbos. Het is een schitterend eiland en het is heel belangrijk voor de plaatselijke bevolking dat er toeristen komen. Zowel de vluchtelingen als de bewoners van Lesbos voelen zich door de Griekse regering en door Europa in de steek gelaten. De vluchtelingen zitten gevangen in een kamp waar ze jaren moeten wachten op hun papieren. En de bewoners zijn afhankelijk van toeristen voor hun inkomsten, maar dat zijn er nu heel weinig en daarvan geven sommigen de vluchtelingen de schuld. Zo lopen de spanningen steeds verder op. Maar Lesbos is groot en de toeristische plekken liggen ver van het kamp."

Hoe is het met de vluchtelingen?

“Ze hebben het heel moeilijk. Vóór de brand in Kamp Moria (in september 2020 - red.) was het al verschrikkelijk met 23.000 mensen in een kamp, dat voor duizend militairen gebouwd was. Daaromheen was een jungle van zelfgebouwde hutjes in particuliere olijfgaarden en nauwelijks sanitair. Maar dat was altijd nog beter dan het huidige tentenkamp op een landtong aan zee. De grond is vervuild met lood en er is geen beschutting tegen de wind of de zon. Als het regent staat alles ook nog onder water. De zelfgebouwde hutjes en boxen, waarin ze leefden, waren veel beter dan de tenten van de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties. Iedereen leeft nu bij elkaar in één kamp, ook de kwetsbare mensen die voorheen in kleinere kampen woonden. Het terrein is hermetisch afgesloten van de buitenwereld. De mensen mogen een keer per week het terrein af. Er zou een nieuw kamp komen, maar ze zijn nog niet eens begonnen met bouwen. Met de lokale bevolking is er discussie over de plek en met Europa of het een open of een gesloten kamp moet zijn.”

Wat kun jij voor de vluchtelingen betekenen?

“Omdat ik het kamp niet meer in mag, spreek ik af via Whatsapp, ergens in de sacristie of de tuin van de kerk. Of ik ga met ze wandelen. Wat ik ze

kan bieden is erkenning voor de onmenselijke situatie waarin ze zitten en handvatten geven om te overleven. Dat is wat ze kunnen doen: overleven. Meer niet. Ik

help ze om niet ziek te worden, of cynisch, depressief of agressief. Er zijn geen activiteiten. Er is helemaal niets. Ook de organisaties die in het oude Kamp Moria psychosociale activiteiten aanboden, zijn buitengesloten.”

Waar hopen de mensen op?

“Ja, dat is precies het probleem. Waar hopen de mensen op? Minderjarigen en vrouwen of gezinnen hoeven minder lang te wachten, maar als je man bent boven de achttien, dan duurt het heel lang: minimaal anderhalf tot tweeënhalf jaar. En als je dan eindelijk een Griekse asielstatus hebt, stopt je uitkering en moet je op eigen kracht verder. De meesten gaan naar Athene, waar ze geen werk kunnen vinden. Maar wat is het alternatief? Duitsland, België, Frankrijk en Italië hebben veel vluchtelingen opgenomen, maar de rest van Europa niet. Het doet me veel pijn dat Europa na al die jaren nog steeds geen oplossing heeft gevonden.

Overigens is het heel moeilijk om goed door de asielprocedure heen te komen. De voertaal van de gesprekken is Grieks. Er zijn wel professionele vertalers voor de mensen die Farsi spreken of Arabisch,

”
**We mogen de
bewoners en de
vluchtelingen
van Lesbos niet
vergeten.**

maar de beoordeling krijgen ze in het Grieks. Als ze afgewezen worden, weten ze dus niet waarom. Als ze in beroep willen, hebben ze een Griekse advocaat nodig, die ze niet kunnen betalen.”

Biedt de Kerk hulp?

“In Griekenland is 99% van de bewoners Grieks-Orthodox. De katholieken zijn een heel kleine minderheid. Het is heel bijzonder dat er een katholiek kerkje is in de hoofdstad Mitilini. Het is in 1843 gebouwd als klooster van de kapucijnen, die daar woonden tot 1979. Het klooster is omgebouwd tot winkels, maar het kerkje is gerestaureerd. De kerkgemeenschap bestaat uit vijftien parochianen die over het hele eiland verspreid wonen. Af en toe komt een priester van het eiland Chios hier de Mis doen in het Grieks. Sinds 2015 wordt de kerk vooral bezocht door vluchtelingen uit Afrika, enkele christelijke Syriërs en wat mensen uit Iran. Voor de coronacrisis kwamen iedere zondag honderd mensen naar de eucharistieviering. Ik ga er voor in het Engels met vertaling in het Frans.”

Wat betekent dat voor de vluchtelingen?

“De zondagse viering is een plek waar de mensen energie opdoen en hoop houden. Er is een Syrische man (25) uit een islamitische familie die acht jaar geleden katholiek geworden is. Zijn familie kijkt hem niet meer aan vanwege de schande. Hij vroeg me of hij af en toe een geloofsgesprek kan hebben. Op zijn initiatief hadden we gisteren met zijn vieren een prachtige bijeenkomst: met hem, een Italiaanse kritisch-katholieke vrouw en een Duitse protestantse man. We deelden bronnen van hoop en kracht. En er zijn andere initiatieven waar vluchtelingen hoop uit putten. Deze zomermaanden houdt de Gemeenschap van Sant’Egidio voor de tweede keer een zomer van solidariteit, waar vrijwilligers uit heel Europa komen om Engelse les te geven, maaltijden aan te bieden en activiteiten voor de kinderen. En de afgelopen jaren hebben tientallen kwetsbare vluchtelingen via paus Franciscus verblijf gekregen in Italië.”

Wat zou je tot slot willen zeggen?

“Vergeet de mensen in Griekenland en vooral op Lesbos niet. Laten we aan de vluchtelingen blijven denken en aan de bewoners. Lesbos is zo’n mooi eiland: groot, groen. Het is niet toeristisch uitgebuit. Je kunt er prachtige wandelingen maken en zien hoe het leven van de Grieken echt is. Met wat meer solidariteit kunnen we zorgen dat iedereen een goed leven kan hebben en van die schoonheid kan blijven genieten.” ■

Corine van der Loos

vieren

NIEUW

TIJDSCHRIFT VIEREN

Lees nu het nieuwe nummer van VIEREN, hét tijdschrift voor liturgie en spiritualiteit. In het tijdschrift staan achtergrondartikelen en verdiepende teksten, geschreven door zowel gerenommeerde auteurs uit de liturgiewetenschappen als mensen met hun voeten in de pastoraal-liturgische 'klei'.

Bij elke aflevering van VIEREN hoort een werkschrift met hele concrete, gebruiksklare handreikingen voor vieringen met verschillende doelgroepen, gebeden, muzieksuggesties en veel meer.

Meer informatie over de diverse abonnementsvormen:
administratie@bernemedia.com

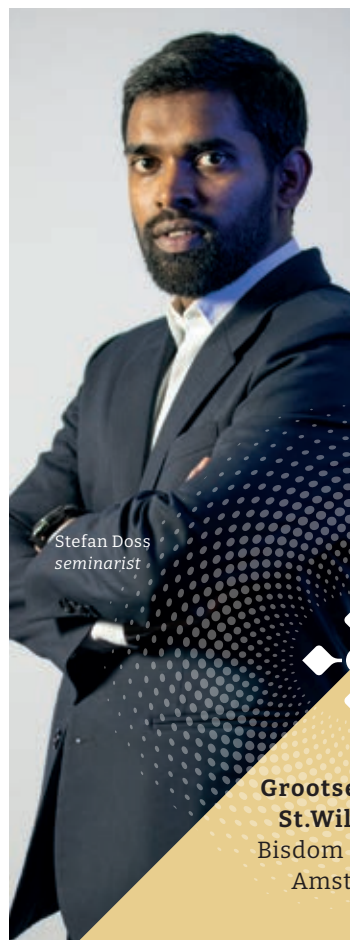
Een uitgave van Berne Media | uitgeverij Abdij van Berne.
Alleen verkrijgbaar bij Berne boek- en abdijwinkel
of te bestellen via www.berneboek.com

Bestellen
kan ook door
het scannen
van de
QR-code

*In paradysum
deducant
te angeli*

Uitvaartcentrum Haarlem
Parklaan 36
2011 KW Haarlem
023-5328750

Stefan Doss
seminarist

**Gij hebt uw
hand op mij
gelegd.**

(Psalm 139:5)

**Denk je erover om
priester te worden?**

Ontdek het op
willibrordseminarie.nl
of kom eens langs!

Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

Grootseminarie
St. Willibrord
Bisdom Haarlem-
Amsterdam

Wilt u de priesteropleiding steunen?

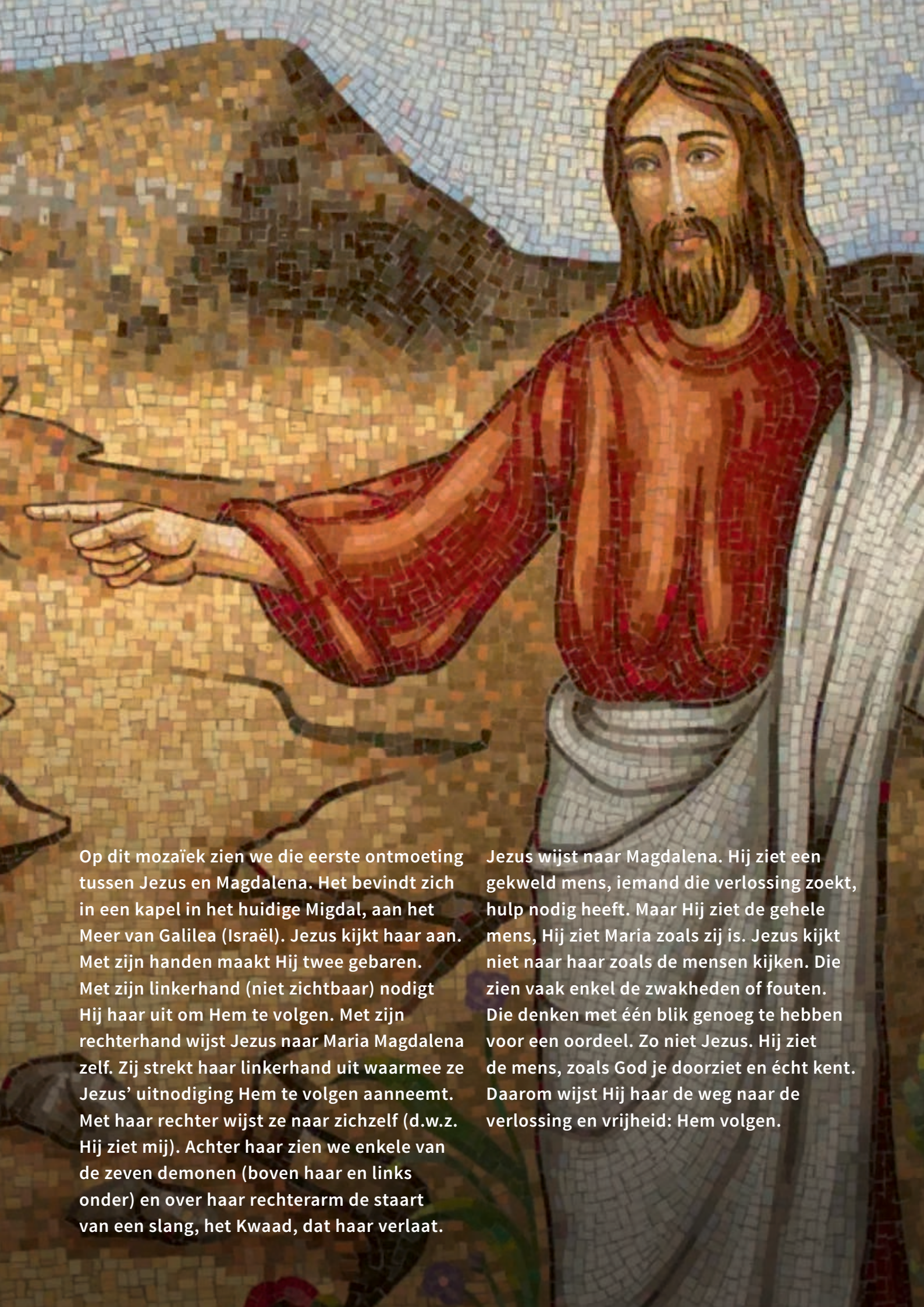
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

ontmoeting

Maria Magdalena, Maria uit Magdala, is een van de vrouwen met een prominente rol in de evangeliën. Ze is aanwezig bij de kruisiging van Jezus en is een van de vrouwen die “vroeg in de morgen” naar het graf ging om Jezus’ lichaam te verzorgen. Daar ontmoette ze de ‘tuinman’, Jezus, die haar de opdracht gaf om de leerlingen te berichten wat “ze gezien had, en wat Hij haar gezegd had.” (Joh. 20).

Maria Magdalena reisde al een tijd met Jezus mee. Ze ontmoette Hem in haar eigen dorp, Magdala, gelegen aan de westoever van het Meer van Galilea. Terwijl Jezus – aldus de evangelist Lucas (Lc. 8,1-2) – rondtrok door stad en dorp om de blijde boodschap te verkondigen, werd Hij vergezeld door de Twaalf en door enkele vrouwen, “die van boze geesten en ziekten verlost waren: Maria die Magdalena wordt genoemd, uit wie zeven duivels waren weggegaan”.

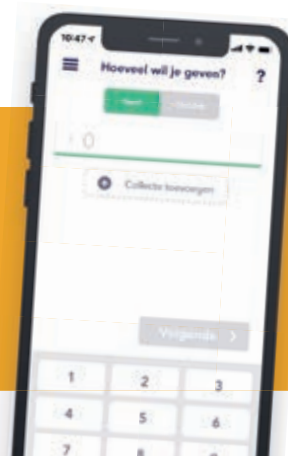
Op dit mozaïek zien we die eerste ontmoeting tussen Jezus en Magdalena. Het bevindt zich in een kapel in het huidige Migdal, aan het Meer van Galilea (Israël). Jezus kijkt haar aan. Met zijn handen maakt Hij twee gebaren. Met zijn linkerhand (niet zichtbaar) nodigt Hij haar uit om Hem te volgen. Met zijn rechterhand wijst Jezus naar Maria Magdalena zelf. Zij strekt haar linkerhand uit waarmee ze Jezus' uitnodiging Hem te volgen aanneemt. Met haar rechter wijst ze naar zichzelf (d.w.z. Hij ziet mij). Achter haar zien we enkele van de zeven demonen (boven haar en links onder) en over haar rechterarm de staart van een slang, het Kwaad, dat haar verlaat.

Jezus wijst naar Magdalena. Hij ziet een gekweld mens, iemand die verlossing zoekt, hulp nodig heeft. Maar Hij ziet de gehele mens, Hij ziet Maria zoals zij is. Jezus kijkt niet naar haar zoals de mensen kijken. Die zien vaak enkel de zwakheden of fouten. Die denken met één blik genoeg te hebben voor een oordeel. Zo niet Jezus. Hij ziet de mens, zoals God je doorziet en écht kent. Daarom wijst Hij haar de weg naar de verlossing en vrijheid: Hem volgen.

Met Givt geef je overzichtelijk

Tijdens de dienst,
vanaf je bank...
Al je giften
in één overzicht.

Vraag Givt aan voor jouw parochie, kijk voor
meer informatie op givtapp.net/mijn-parochie/
of scan de QR-code.

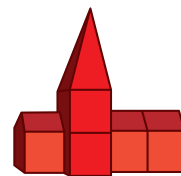
0320 320 117 | info@givtapp.net | www.givtapp.net

kerkbalans.nl

**Houd elkaar vast
Geef aan je kerk**

2021

Actie
Kerkbalans

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

H

et moment in de televisiestudio zal ik nooit vergeten, het afscheid van paus Benedictus XVI eind februari 2013.

Daar ging hij met een helikopter naar het buitenverblijf Castel Gandolfo in

de bergen rondom Rome. Naast me in de studio zat Antoine Bodar. Hij had een uur lang live commentaar gegeven op die laatste minuten als paus in het Vaticaan. En toen Benedictus XVI ook fysiek afstand nam van Vaticaanstad weende Bodar naast me in de studio. Ik wilde hem het woord geven, maar zag dat het niet ging. We keken samen naar een historische gebeurtenis: een paus die afstand doet van zijn ambt, omdat zijn tijd gekomen was. Zijn ouderdom en wankele gezondheid bleken niet opgewassen tegen de drie grote problemen van de katholieke Kerk: de schandalen bij de Vaticaanse bank, het wereldwijde schandaal van seksueel misbruik binnen de Kerk en de slecht functionerende curie rondom de paus. We hadden allebei te doen met Benedictus XVI, maar we wisten dat dit een onvermijdelijke stap was. Slechts korte tijd later zat ik weer met Antoine Bodar in de televisiestudio. En weer was het een rechtstreekse uitzending, want er was witte rook.

De kardinalen hadden weinig tijd nodig gehad om een opvolger te kiezen. Het was in de buurt van acht uur, tijd voor het Journaal. Even later waren we getuige van de presentatie van de nieuwe paus: in alles het tegendeel van Benedictus XVI, zonder poespas, liturgisch nooit verfiend, met een open hart naar de mensen die hij verwelkomde met een "buona sera", goedenavond, en in een bescheidenheid en dienstbaarheid die niet zelf de zegen gaf, maar vroeg om de zegen en het gebed van de mensen op het Sint-Pietersplein. In de studio keken we onze ogen uit. Er waren meer deskundigen dan alleen Antoine Bodar. Maar niemand wist veel te vertellen over deze aartsbisschop en kardinaal uit Buenos Aires, Jorge Bergoglio. We waren weer allemaal stil, omdat we allen wisten: we kijken weer naar geschiedenis. Over die geschiedenis is een prachtige film gemaakt,

The Two Popes. De eerste keer dat ik die film op Netflix zag, zat ik ademloos te kijken. Niet omdat alles historisch juist is, ook niet omdat de chronologie van de gebeurtenissen me bij de keel greep, zeker niet omdat er hier en daar ook echt onrecht werd gedaan aan beiden.

Foto: Anthony McCarthen

Twee pausen

De 'echte' pausen: paus emeritus Benedictus XVI ontvangt paus Franciscus bij zijn woning in de tuin van Vaticaanstad.

Nee, de spanning was gelegen in het feit dat ze recht tegenover elkaar zaten en toch elkaar nodig hadden. Beiden hadden wroeging en spijt en worstelden met hun geweten, beiden moesten buigen voor de ander om vergeving te krijgen in Gods naam. Dat is de onvergetelijke levensles uit deze film die bovendien gedragen wordt door geweldige acteurs: ook al ben je paus of kardinaal, je moet soms kleiner worden om de genade van de ander en van God te kunnen ervaren. Dat geschenk is de grote wijsheid van deze film. En of het ook zo is gebeurd, doet er niet toe. 'De twee pausen' is een film over ieder van ons. Soms moet je kleiner worden, zodat de ander dichterbij kan komen en God je de genade kan geven. Dat gun ik iedereen, zeker de lezers van dit boek bij de film. Want het script van deze film is nu ook uitgegeven als boek, met dezelfde boodschap: je leven gaat pas stromen als je ego een stap achteruit en omlaag doet, zodat er ruimte komt voor de ander en Ander. ■

Leo Fijen

De twee pausen. Het boek achter de film 'The Two Popes' | Anthony McCarthen | ISBN 9789033802485
www.royaljongbloed.com | € 24,99

We vieren eucharistie

Nog meer woorden

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod.

N

a Gods woord nu de menselijke woorden in de Dienst van het Woord: de preek of homilie, de geloofsbelijdenis en de voorbede.

De homilie of preek

Na de evangeliëlezing volgt de preek of homilie. Het is de bedoeling dat degene die preekt de betekenis van de lezingen uitlegt in gewone taal, waarbij het de voorkeur

heeft deze betekenis concreet te maken voor het leven van de mensen van nu. Zie hier het doel. En u weet meteen waarom dat zo moeilijk is. En waarom het niet altijd lukt dat een preek als goed wordt ervaren. Want, speelt naast de concretisering van de Bijbel in ons dagelijkse leven, ook de tijdsduur van een preek geen rol in de beleving van wat een goede preek is? In sommige protestantse kringen is men een preek van dertig minuten gewend. In Afrika kom je niet weg met een preek

Foto: © Mazur/catholicnews.org.uk

van minder dan vijfenveertig minuten. Maar hier willen we graag niet meer dan een paar minuten... mèt inhoud. Of een preek als goed of slecht ervaren wordt, is voor deze serie niet van belang. Wel wat het doel van de preek is: de Schriftlezingen uitleggen voor de gemeenschap die aanwezig is en in de tijd waarin we leven. In 2015 publiceerde paus Franciscus zijn gedachten over de homilie in het document *Evangelii Gaudium* (De vreugde van het evangelie) en schreef hij deze tekst: "Laten we nu stilstaan bij de verkondiging in de liturgie, die door de herders heel ernstig moet worden genomen.

**Een preek moet
in een taal zijn
die de ontvangers
begrijpen**

Ik wil in het bijzonder stilstaan bij de homilie en haar voorbereiding, want er zijn talrijke klachten over deze diensttaak waaraan we niet zomaar voorbij kunnen gaan. De homilie is de toetssteen waaruit blijkt of de herder zijn volk nabij is en weet wat er leeft. We weten inderdaad dat de gelovigen daar veel belang aan hechten; en dat ze, zoals de gewijde bedienaars zelf, er vaak onder lijden: de gelovigen omdat ze moeten luisteren, de anderen omdat ze moeten preken. Dat is jammer.

De homilie kan echt een intense en gelukkige ervaring van de Geest zijn, een bemoedigende ontmoeting van het Woord, een blijvende bron van vernieuwing en groei." (*Evangelii Gaudium*, EG, nr. 135).

Iemand die preekt of de homilie houdt moet "alle aandacht schenken aan de Bijbeltekst door het Woord van God liefdevol te benaderen, vol geduld, om zo God te laten spreken (EG nr. 146), waarbij er aandacht moet zijn voor de andere taal, de andere cultuur van de Bijbelse teksten, de diepere lagen om zo de kern van de boodschap te ontdekken." (EG nr. 147). Daarnaast zal een predikant ook naar het volk moeten luisteren om te ontdekken wat de gelovigen moeten horen. Het gaat erom de boodschap van de Bijbeltekst te verbinden met een menselijke situatie, met iets dat zij beleven, met een ervaring die het licht van het Woord nodig heeft. (EG nr. 154). Dat betekent, aldus paus Franciscus in *Evangelii Gaudium* "dat men nooit moet antwoorden op vragen die niemand zich stelt, en dat het evenmin gepast is overzichten van de actualiteit aan te bieden om belangstelling te wekken: hiervoor zijn de televisieprogramma's er al." (EG nr. 155).

Over het taalgebruik zegt hij: "Een preek moet in een taal zijn die de ontvangers begrijpen, wil men niet het risico lopen in het luchtledige te praten. Het gebeurt herhaaldelijk dat predikanten zich bedienen van woorden die zij gedurende hun studie en in bepaalde milieus

Paus Franciscus bij de priesterwijdingen 2015:

"Uw preken moeten niet saai zijn. Uw preken moeten de harten van de mensen raken, omdat ze komen vanuit uw hart. Wat u de parochianen vertelt is wat leeft in uw hart."

hebben geleerd, maar die geen deel uitmaken van de gewone taal van de mensen die naar hen luisteren.” (EG nr. 158) En, gebruik positieve taal. “Een positieve preek geeft altijd hoop; zij wijst op de toekomst.” (EG nr. 159). Nemen we, tot slot, nota van wat de heilige vader ons aanbeveelt en laten we dit stukje over de homilie niet te lang worden. In de Bijbel vinden wij bijvoorbeeld de aanbeveling de prediking voor te bereiden om hiervoor een juiste maat te garanderen: ‘Spreek kort en krachtig en zeg veel met weinig woorden’ (Sir. 32,8).

De geloofsbelijdenis

Na de evangelielezing en de preek volgt de geloofsbelijdenis. Overigens niet bij iedere eucharistieviering;

enkel bij de zondagse Eucharistie en bij hoogfeesten (als 24 juni, 29 juni, 15 augustus). Dan is het passend om als gemeenschap ons geloof te belijden, uit te spreken. De Kerk kent officieel twee versies: de zogeheten apostolische geloofsbelijdenis en de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel. In de geloofsbelijdenis staan de kernpunten van het Christelijk geloof.

De apostolische geloofsbelijdenis, of *Apostolicum*, gaat – ondanks de benaming – niet terug op de apostelen.

Ze vindt haar oorsprong in de liturgie van de vroege Kerk (eerste of tweede eeuw na Chr.). De kerkvader Ireneus (135-202) schrijft al over deze geloofstekst. Deze geloofsbelijdenis is kort en kernachtig. Ze spreekt over geloof in God, Jezus, en de Heilige Geest, waarbij telkens specifieke elementen worden vermeld. Ook wordt geloof in de heilige Katholieke Kerk, de gemeenschap van de heiligen, de vergeving van de zonden en de verrijzenis van het lichaam genoemd. Deze geloofsbelijdenis wordt ook wel de Twaalf Artikelen van het Geloof genoemd.

De geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel dateert uit de vierde eeuw. De tekst is vastgesteld tijdens twee Oecumenische Concilies van de Kerk: die van Nicea in 325 en die van Constantinopel van 381. Met deze geloofsbelijdenis werden de geloofspunten van de menswording van God in Jezus Christus en triniteitsleer (één God, drie Personen) definitief vastgelegd. Achtergrond van deze geloofsbelijdenis is onenigheid en onduidelijkheid over de Tweede Persoon van de Drie-Eenheid: Jezus. Was de Zoon van God, Jezus, ondergeschikt aan God de Vader of ‘in wezen aan Hem gelijk’. De priester Arius die beweerde dat Jezus niet Goddelijk was maar een supermens, kreeg grote aanhang. Het Concilie van Nicea bepaalde dat het Arianisme een ketterij was.

Jezus was geen supermens of halfgod, maar God zelf en in essentie één met God de Vader. Het Concilie van Constantinopel bevestigde de geloofsbelijdenis van Nicea en nam vervolgens besluiten over de Heilige Geest: dat de derde Goddelijke Persoon evenveel God was als de Vader en als de Zoon.

De tekst van deze geloofsbelijdenis heeft sindsdien nog een kleine wijziging ondergaan. Eentje met grote gevolgen. Aan de Latijnse tekst werd aan de passage over de Heilige Geest bij “ex Patre” (= uit de Vader) het woordje “filioque” (= en de Zoon) toegevoegd. Dit leidde in 1054 tot het schisma, de scheuring tussen de Kerken van het Oosten (de Orthodoxe Kerken) en de Kerk in het Westen (de Kerk van Rome).

Bij de zondagse Eucharistie en bij hoogfeesten is het passend om als gemeenschap ons geloof te belijden

De voorbede of gebeden van de gelovigen

De Dienst van het Woord wordt afgesloten met de voorbede, ook wel de gebeden van de gelovigen genoemd. In een aantal voorbeden wordt gebeden voor het welzijn en de noden van de Kerk en de wereld, voor mensen en gebeurtenissen ver weg en dichtbij. In het bijzonder wordt dan ook om gebed gevraagd voor wat leeft in de parochiegemeenschap: voor hen die gedoopt

zijn, of ziek of gestorven.

De voorbeden zijn bij uitstek actueel en bedoeld om de gebedswensen die bij de gelovigen leven te verwoorden. Het is in onze omgeving gebruikelijk dat aan het eind van de voorbede de zogeheten misintenties worden voorgelezen. Een misintentie is een speciaal opgegeven gedachtenisgebed van een Heilige Mis. Dit betreft personen (levenden of doden) of zaken. De priester draagt voor die intentie het misoffer op.

Hiermee is de Dienst van het Woord ten einde.

De collecte kan beginnen... ■

Eric van Teijlingen

Verdieping geloofsbelijdenis gezocht?

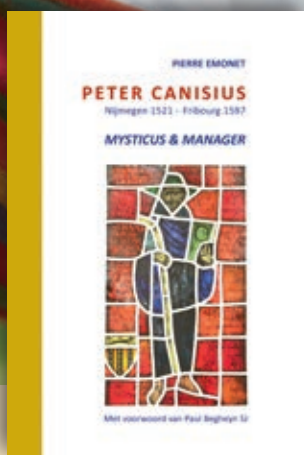
In jaargang 2020 en het eerste nummer van 2021 (januari) van SamenKerk is een serie verschenen over de geloofsbelijdenis. De moeite van het herlezen waard. www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl (rechterkolom bij ‘SamenKerk’, klik door)

Bidden thuis

De coronacrisis wierp de mens terug op zichzelf. Als je maar beperkt naar de kerk kunt en er zijn geen andere parochiale sociale activiteiten, als je niet op bedevaart kunt of op welke wijze ook gezamenlijk ons geloof kunt vieren, dan wordt thuis kerk-zijn en thuis bidden veel belangrijker. Ook voor de toekomst! Dit boekje helpt hierbij. En 't mooie is dat als je thuis bidt – met je gezin en zelfs alleen – dan ben je, door het gebed, niet alleen verbonden met de Ander maar ook met de ander, met de hele Kerk.

Bidden thuis. Geloven in huiselijke kring | diversen | ISBN 9789492093639
www.adveniat.nl | € 9,99 (bij bestelling van 100 exemplaren of meer: € 4,00)

Petrus Canisius

De jezuiten vieren dit jaar volop feest. Op 20 mei was het vijfhonderd jaar geleden dat de Baskische edelman Ignatius Loyola tijdens de Slag bij Pamplona gewond raakte door een kanonskogel. Die gebeurtenis zette hem op een pad dat leidde tot zijn bekering en de oprichting van de Sociëteit van Jezus. De op 8 mei 1521 (ook vijfhonderd jaar geleden) in Nijmegen geboren Petrus Kanis was de eerste Nederlander die zich aansloot bij de nieuwe groepering van Loyola. Hij speelde een belangrijke rol in de Contrareformatie. Zo publiceerde hij de katholieke geloofsleer in diverse catechismusboeken. De beroemdste is uit 1555 met vraag en antwoord. Petrus Canisius werd in 1925 heilig verklaard en hem tevens de eretitel kerkleeraar gegeven.

Peter Canisius. Mysticus en Manager
 Pierre Emolet | vertaling: Teun Bakels sj. & Ben Stoffels sj. | www.adveniat.nl
 ISBN 9789493161740 | € 14,90

Vriendschap tussen alle broeders en zusters

Franciscus van Assisi nodigde uit tot een liefde die de grenzen van geografie en ruimte overstijgt. In eenvoudige woorden legde deze heilige het wezen uit van een open broederschap, die het mogelijk maakt om elke persoon te erkennen, te waarderen en lief te hebben ongeacht de fysieke nabijheid, ongeacht de plaats in de wereld waar hij geboren is of woont. Dit motiveerde paus Franciscus tot het schrijven van deze encycliek, die meer dan het lezen waard is!

Fratelli tutti over broederschap en sociale vriendschap | Franciscus te bestellen: 076-5223444 of bestel@rkk.nl (met naam, adres, gewenst aantal en IBAN-nummer) € 15,00 (inclusief verzendkosten, exclusief behandelkosten ad € 1,10)

Frère Roger

Biografie over de stichter van Taizé

Was broeder Roger Schulz, de stichter van de oecumenische kloostergemeenschap in Taizé, katholiek geworden? Menig krantenbericht en website berichtte hierover na de uitvaart van paus Johannes Paulus II op het Sint Pietersplein in Rome, waar hij aanwezig was en van de toenmalige kardinaal Ratzinger de communie uitgereikt kreeg.

Antwoorden hierop vinden we niet in de krantenkoppen, maar wellicht wel in de onlangs verschenen biografie van frère Roger. Zijn hele leven zette hij zich in voor verzoening tussen de verschillende kerken en inspireerde hij talloze gelovigen: jong en oud, protestant of katholiek, religieuzen, priesters en dominees, bisschoppen, gelovig of niet, mensen van over de gehele wereld.

De gebeurtenis in Rome (in april 2005) is tekenend voor het leven en

de zoektocht van deze broeder en zijn vele contacten met kerkelijke leiders. Wie was hij, de man die trouw bleef aan zijn protestante achtergrond, maar eveneens gevoed werd door de rooms-katholieke en oosters-orthodoxe traditie en die in augustus 2005 in Taizé werd doodgestoken?

Zwitsers

Geboren in Zwitserland als zoon van een dominee, weet Schulz op jonge leeftijd al dat hij dominee, schrijver en boer wil worden. Van zijn vader krijgt hij de liefde voor de natuur,

geloof en de interesse voor de katholieke traditie mee, muzikaliteit van zijn moeder. Maar als kind vindt hij de zondagse dienst, de preken en het avondgebed verschrikkelijk, vervelend en saai. Het schrijven en de letteren leidde uiteindelijk naar een studie theologie. Allerlei ingrediënten die later terug blijven keren in zijn leven. Tijdens zijn studententijd in Genève ontstond er het verlangen om te leven in een christelijke gemeenschap. Geïnspireerd door de katholieke kloostergemeenschappen begint zijn zoektocht om dit verlangen concreet te maken.

Taizé het dorp

Als de situatie in Europa totaal verandert door de Tweede Wereldoorlog, besluit Schulz de stap te zetten en reist hij op zijn fiets van het veilige Zwitserland naar het door oorlog verscheurde Frankrijk. Daar begint zijn zoektocht naar een geschikte plek voor een gemeenschap en een huis waar hij mensen in nood, vluchtelingen en krijgsgevangenen onderdak kan bieden. Per toeval komt hij in het uitgestorven Taizé, een klein dorp in de buurt van de oude en wereldberoemde abdij van Cluny.

Gemeenschap Taizé

Door het zien van de nood van de bewoners in Taizé en het gastvrije onthaal besluit hij er te blijven en begint zijn langgekoesterde droom. Eerst alleen, maar al gauw ontstaat er een kleine gemeenschap van broeders, die samen leven, bidden en werken. Het is een leven dat getekend wordt door vele tegenslagen. Zoals in de biografie vaak naar voren komt, is er binnen de protestantse kerken weinig begrip voor zijn keuze tot

Tot 2019 werden ook vanuit ons bisdom diverse (jongeren) reizen georganiseerd. Deze zomer gaat wederom een jongerengroep naar Taizé.

gemeenschapsleven. Naast veel tegenwerking krijgt hij ook steun van protestantse en katholieke zijde. De broeders van Taizé groeiden uit tot de bekende gemeenschap, die zich inzet voor de oecumene en de jongeren.

Frère Roger en de paus

Frère Roger had nauw contact met de verschillende pausen die hij in zijn leven meemaakte. Vele privéaudiënties en andere persoonlijke contacten zijn hiervan het resultaat en voor het publiek het meest zichtbaar.

Zo waren frère Roger en enkele broeders aanwezig tijdens het Tweede Vaticaans Concilie.

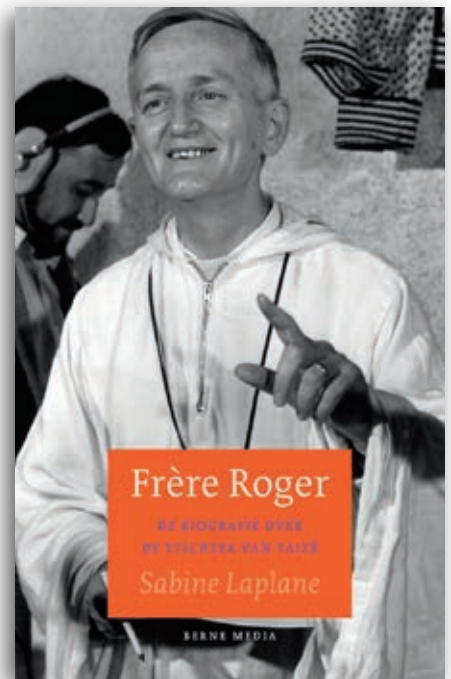
Niet alleen komt frère Roger bij de paus aan huis. “Op 5 oktober 1986 is het vanwege de dichte mist niet mogelijk dat paus Johannes Paulus II per helikopter vanuit Lyon naar Taizé komt, dus reist hij over de weg. Als de paus in Taizé uit de auto stapt, laat de hartelijke omhelzing van frère Roger zien hoe blij beide mannen zijn om elkaar te zien in deze eenvoudige omgeving. (...) In zijn toespraak licht de paus de reden van het bezoek toe: in alle kerken en christelijke gemeenschappen en zelfs bij de hoogste politieke leiders in de wereld is Taizé bekend vanwege het vertrouwen dat zij in de jongere generatie stelt.” (pagina 377) En nog steeds strijken er iedere zomer duizenden jongeren per week neer in Taizé.

Taizé voor de jeugd

Wie tegenwoordig in Taizé komt vraagt zich wel eens af waarom het terrein van de broeders is zoals het is. De kenmerkende bouwstijl van de kerk, de Oosterse koepels, de iconen, het atelier waar aardewerk van de pottenbakker wordt verkocht en bovenal de openheid en gastvrijheid naar anderen. Jongeren vinden er een gastvrij onthaal en kunnen er op hun levensweg terecht voor de vragen waar ze mee bezig zijn. Maar ook de vluchtelingen en de armen vinden er een thuis.

Deze biografie geeft een bijzondere inkijk in het leven van de stichter van Taizé. Het is een gedegen en uitgebreid levensverhaal, waarin alle hoogte- en dieptepunten de revue passeren. Veel van wat nu nog in Taizé te zien en te merken is, en soms wat vreemd oogt, vindt in dit boek hun oorsprong en betekenis terug. Ook de zoektocht van de gemeenschap naar de verhouding tussen de katholieke en verschillende protestantse kerken wordt in dit boek beschreven. Het geeft een mooi inkijkje in de oecumene, het Tweede Vaticaans Concilie, de zoektocht en welke vormen passen bij een beginnend klooster-/gemeenschapsleven. Bovenal is de biografie een prachtige weergave van een inspirerend leven van een zoekende, twijfelende, doortastende en moedige Godzoeker. Vele boeken zijn er verschenen over het leven van frère Roger, maar deze geeft het meest alomvattende beeld van deze broeder. ■

Maurice Lagemaat

Frère Roger. De biografie van de stichter van Taizé | Sabine Laplane
ISBN 9789089723703
www.berneboek.com | € 45,00

De dag gaat open

In dit lied is God in de morgen van de dag en in ons leven aanwezig. 'De dag gaat open voor het Woord des Heren' wil niet alleen zeggen dat we de dag openen met het woord van God maar dat elke dag gewijd mag zijn aan het Woord van God.

Dat woord is 'een zon die wij zoeken' en een kracht die wij van onszelf ontberen. In de tweede strofe is psalm 139 herkenbaar. Vanaf de derde strofe richten wij ons tot God: Hartslag en adem hebben wij gekregen om vanuit God te mogen en kunnen leven. Wij leven door Hem en voor Hem. De tekst spreekt nergens over 'ik' maar altijd over 'wij' en 'ons'. Het lied is dan ook in een kloostergemeenschap ontstaan. Ik leef niet alleen voor mijzelf, op mijn eentje, maar er is een samenzijn, een 'land waar wij wonen', een aarde die voltooid moet worden. Het lied eindigt zoals de oude Latijnse hymnen met een lofprijzing aan Vader, Zoon en Geest.

Dit lied kan goed gezongen worden op een Gregoriaanse melodie, maar de door Willem Mesdag gecomponeerde melodie is meer favoriet. Zoals de tekst spreekt over het opengaan van de dag, is dat ook verwerkt in de stijgende lijn van zijn melodie. Het ritme is in alle vier de regels gelijk. Regel één en drie hebben dezelfde melodie. In regel twee wordt de melodie van de eerste helft herhaald in de tweede helft. Het lied eindigt in regel vier met een logisch slot op de begintoon van het lied. ■

Jos Martens

Tekst: Zr. Oda Maria Swagemakers osb (1916-2006)
Melodie: Willem Mesdag (1930-2018)

Gebruik de QR-code om dit lied te beluisteren of kijk op de website van het bisdom.

Kerk-zijn betekent ook samen zingen. Door de coronamaatregelen is samenzang nu uitgesloten; misschien binnenkort weer. Maar niemand houdt u tegen thuis uit volle borst te zingen. Samen-Kerk helpt u daarbij. Doet u mee met dit mooie kerklied: De dag gaat open voor het woord des Heren?

*De dag gaat open voor het woord des Heren,
zon die wij zoeken, kracht die wij ontberen,
bron die wij horen als wij tot Hem keren,
vroeg in de morgen.*

*Voor wij bestonden, riep Hij ons bij name,
voor wij ontwaakten en ter wereld kwamen,
zag Hij ons aan en bracht Hij ons tezamen,
God onze Vader.*

*Door U geschapen om uit U te leven;
hartslag en adem hebt Gij ons gegeven,
land waar wij wonen, Licht waarnaar wij streven,
oorsprong en toekomst.*

*Wilt Gij vandaag en tot het eind der dagen
ons doen en laten zuiveren en dragen,
dan stijgt de vreugde van uw welbehagen
in onze wereld.*

*Aan U ons loflied: glorie aan de Vader,
dank aan de Zoon die ons bestaan aanvaardde,
zijn Geest geleide ons en onze aarde
naar de voltooiing.*

Kathedraal-TV

Kathedraal-TV zendt alle vieringen online uit, maar biedt daarnaast reportages over diverse kerkelijke onderwerpen.

Eucharistieviering

Doordeweeks om 9.00 uur, 's woensdags om 19.00 uur en 's zondags (met zang) om 10.00 uur

Eucharistische aanbidding

's woensdags om 19.30 uur (tot 20.30 uur)

Mijn Kerk

Een bezoek aan de H.-Matteüs-parochie in Hoorn en omstreken.

In Zicht

Een serie gesprekken op het kruispunt van geloof en maatschappij: met drugspastor Mark Lieshout over het drugspastoraat, politicoloog Hans van den Heuvel over geloof

Reportage uit ons bisdom

100 jaar Dienst geestelijke verzorging bij de Koninklijke Marine met aalmoezenier diaken Thom van der Woude.

donatie (met arts Frans van Ittersum en moraaltheoloog Lambert Hendriks) en over toegewijde vrouwen in de Kerk en wereld.

en politiek en Simon Jansen over hoe hij zijn pornoverslaving te boven kwam met hulp van het geloof.

Q&A's

Vraag en antwoorden over orgaan-

Bisdom Maand Journaal

Terugblik op wat er die maand in ons bisdom is gebeurd en aankondigingen voor de komende maand.

Onze Lieve Vrouw ter Nood Heiloo

15 augustus Hoogfeest Maria Tenhemelopneming

Programma:

- 09.00 uur Heilige Mis, Genadekapel
- 11.00 uur Rozenkransgebed, buiten bij Gastenhuis
- 11.30 uur Heilige Mis met Mgr. Hendriks, buiten bij Gastenhuis
- 14.00 uur Lezing over Maria in de kunst door Désirée Krikhaar,
- 14.45 uur Aanbidding, buiten bij het Gastenhuis
- 15.00 uur Lof, buiten bij het Gastenhuis
- 16.00 uur Heilige Mis, Bedevaartkapel

Zomeractie

Aanbieding voor een verblijf in het gastenhuis van het Julianaklooster:

Drie dagen/ twee overnachtingen (volpension): € 119,00 p.p.

Vier dagen/ drie overnachtingen (volpension): € 159,00 p.p.

(Op basis van 2 personen per kamer.

Toeslag 1-pesoonskamer € 17,50 per overnachting.)

Meer info: www.olverternood.nl

Ingrid Henkemans is erfgoedspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Bakens voor Haerlemse pelgrims in Kevelaer

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschaten: van een glas-in-loodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. SamenKerk opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

In het jaar 1642 hoorde de eenvoudige koopman Hendrick Busman drie keer een stem die tot hem sprak en zei: 'Op deze plaats sult gij mij een kapelleken bouwen'. Daarna verscheen aan zijn vrouw Mechel Scholt een stralend licht waarin ze een kapelletje zag met het bidprentje van de Luxemburgse Madonna, dat twee soldaten uit die stad hadden meegenomen. De echtelieden zagen hierin de hand van God en bouwden een klein kapelletje waarin het prentje (een kopergravure) van de Troosteres der bedroefden een prominente plaats kreeg (nu de Genadekapel). Al snel vonden meerdere wonderbaarlijke genezingen plaats die ook erkend werden door de Kerk. Sinds die tijd wordt Kevelaer jaarlijks door duizenden pelgrims bezocht. Omdat men toen in onze omgeving niet openlijk katholiek mocht zijn, had Kevelaer een grote aantrekkingskracht op katholieken uit Holland.

Haerlemse Broederschap

Al geruime tijd werden pelgrimages naar Kevelaer vanuit Haarlem en omstreken ondernomen. Uit de

Over zeven processiestafbekroningen en een zilveren Lam Gods

RMCC m674a • Foto: Ruben de Heer

archieven blijkt dat in 1838 zich 'enige vrome mensen' aangesloten hadden bij de Woerdense bedevaart. De processievereniging uit die plaats bestond uit gelovigen uit Maaswaal, Maurik, Oudewater, Tiel en Woerden. Haarlem sloot zich daarbij aan. De viering van het gezamenlijk vijftienvijftigjarig jubileum was voor de afdeling Haarlem het moment om haar positie als jongste zustervereniging te heroverwegen. Er was onvrede over de geringe zeggenschap en het feit dat ze altijd achteraan moest lopen in de processies was hen een doorn in het oog. Men besloot om zelfstandig door te gaan. Zo scheidden de wegen zich en ontstond de Haerlemse Broederschap ter Bevordering van de Processie naar Kevelaer. In 1864 ging deze voor het eerst zelfstandig op bedevaart.

Herkenbare tekens

De broederschap schafte voor die gelegenheid een eigen vaandel aan dat tot op de dag van vandaag mee gaat op bedevaart. Daarnaast moest er een processiestaf komen. Haarlemse parochianen begonnen daar ijverig geld voor in te zamelen. Zo konden in 1880 bij de gerenommeerde zilversmid Hubert Esser uit Weert een bestelling plaatsen voor drie zilveren processiestaven. In 1883 werden er nog eens vier besteld én wilde men een groot zilveren object hebben in de vorm van een Lam Gods met kruisstaf, liggend op het boek met de zeven zegels (volgens het Bijbelboek Apocalyps 5).

Zilversmid Esser

Het atelier van Hubert Esser produceerde voornamelijk religieus vaatwerk, veelal voor parochiekerken in Limburg en Noord-Brabant. Via de franciscanen in Weert mocht Esser kelen, cibories en andere zaken maken voor hun kloosters en voor de door hen bediende parochiekerken. De stafbekroningen en het Lam Gods die Esser voor de Haerlemse Broederschap maakte, zijn van een bijzondere schoonheid: er zijn slechts twee andere voorbeelden van stafbekroningen van zijn hand bekend en het Lam Gods is ongeëvenaard in uitvoering en van een indrukwekkende omvang.

Van processie naar vitrine

Tijdens de Haerlemse processies in Kevelaer werd voorop de processiestafbekroning van Maria Onbevlekt Ontvangen gedragen. Vlak daarachter volgde het zilveren Lam Gods en de andere zes stafbekroningen. De stafbekroningen staan symbool voor de beschermheiligen van de verschillende Haarlemse parochiekerken. Het Lam Gods (27 cm hoog, 33 cm breed, en 22 cm diep) moest allereerst op grotere afstand zichtbaar zijn

Foto: Ruben de Heer

Lam Gods met kruisvaan op boek, Hubert Esser (1883)

Ruben de Heer
RMCC m676a

Maria Onbevlekt Ontvangen

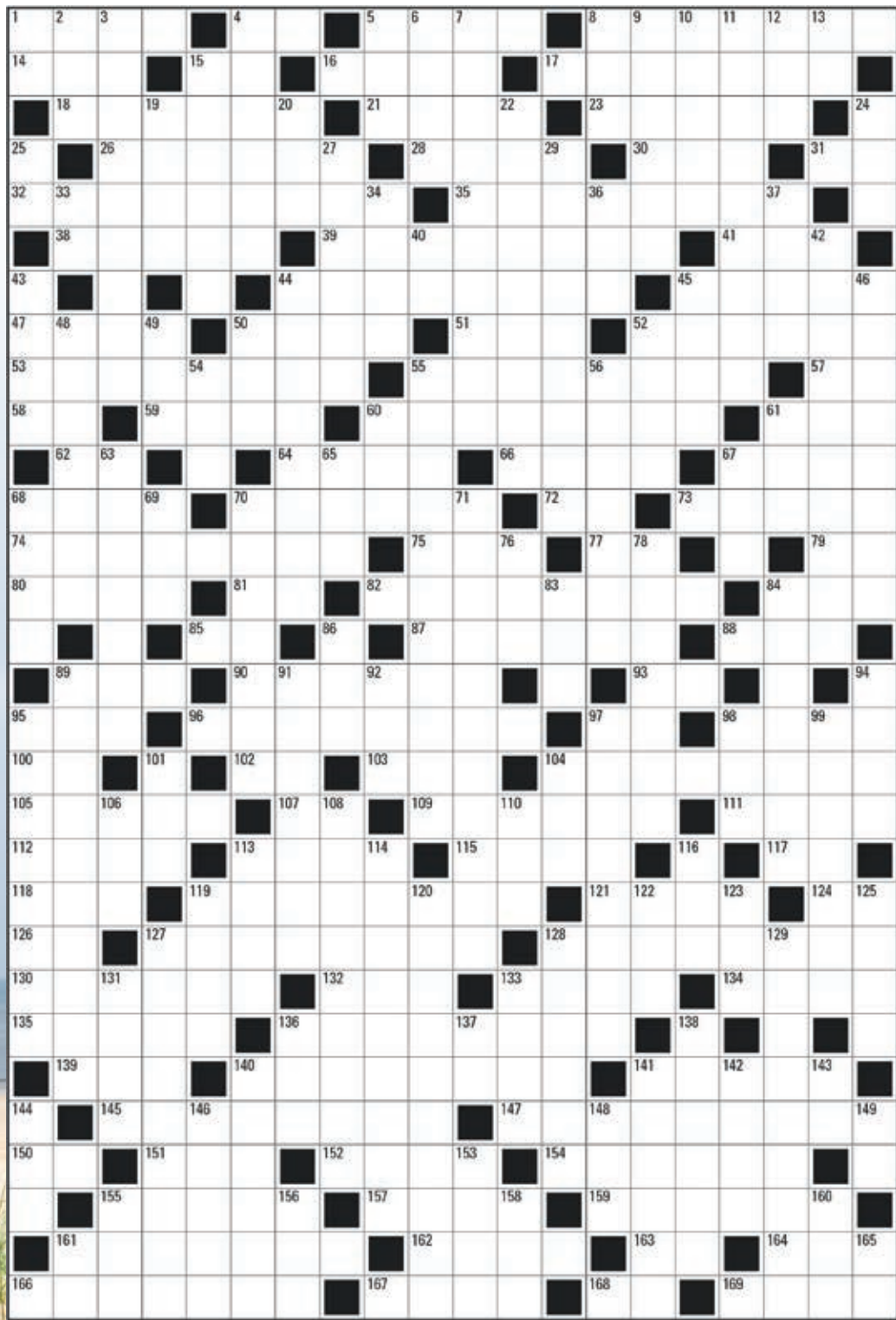
Ruben de Heer
RMCC m674a

voor de bedevaartgangers en moest de gelovige in één oogopslag het verhaal vertellen dat het Lam Gods de zonden van de wereld wegneemt.

Helaas is het zilverwerk door gebruik en ouderdom kwetsbaar geworden. Daarom heeft de Haerlemse Broederschap in 2010 besloten de stafbekroningen en het Lam Gods in bruikleen te geven aan Museum Catharijneconvent in Utrecht. Daar zijn ze samen te bewonderen als een van de topstukken in de schatkamer van het museum. ■

Ingrid Henkemans

De zeven heiligen op de stafbekroningen van Hubert Esser zijn: H. Nicolaas, H. Dominicus en H. Jozef (gemaakt in 1880), Maria Onbevlekt Ontvangen, H. Franciscus, H. Antonius van Padua en H. Willibrordus (gemaakt in 1883).

Doe mee en win één van de tien cd's 'Kom, Immanuel' van het seminaristenkoor ter waarde van € 15,00 met kerklieparen voor het hele jaar.

Oplossing:

61	98	73	102	3	79	117	100	139	137	52	61	164	58	3	113	156	
47	150	64	41	26	3	110	139	12	128	85	59	34	168	150	36	85	148
55	26	15	46	80	165	24	58	1	126	52	92	100	10	120	5	76	59
162	132	61	100	80	69	99											

Horizontaal

1 aanwijzend voornaamwoord 4 luiaard 5 Bijbelse figuur
 8 emoties oproepend 14 vrolijk 15 ter zake (afk.)
 16 werktuig om gaten te maken 17 lichtgevoelig element
 18 bespottelijk 21 gooi 23 klucht 26 fijne geestigheid
 28 eer 30 niet tegen 31 toilet 32 schaakterm 35 gazon
 38 van dun rijshout 39 openstaande betrekking
 41 doctorandus (afk.) 44 planteneter 45 Engelse dichter
 47 deel van een open haard 50 dunne slijtplek 51 onderzoeksinstuut
 52 jazzstijl 53 dieet 55 lichaamsdeel
 57 middelbaar onderwijs 58 nummer (afk.) 59 toespraak
 60 toekomstvoorspelster 61 Greenwich MeanTime (afk.)
 62 Verenigde Staten 64 winters voertuig 66 geluid van een claxon
 67 teken 68 glimmer 70 overigens 72 motorschip
 73 Griekse letter 74 deel van een voertuig 75 Nederlandse Politieacademie (afk.)
 77 soortelijk gewicht (afk.)
 79 en anderen (afk.) 80 sportploeg 81 arrestatieteam (afk.)
 82 periodiek uitgekeerde geldsom 84 horizon
 85 vanwege 87 constructie 88 energie 89 kledingstuk
 90 appelsoort 93 bijvoorbeeld (afk.) 95 door middel van
 96 afbeelding 97 wettelijke aansprakelijkheid 98 hoofdstad van Noorwegen
 100 etage (afk.) 102 zangnoot 103 toetje 104 sterk 105 beursterm 107 postscriptum (afk.)
 109 Creoolse taal 111 korte mode 112 erbinnen 113 verstijvend koud
 115 uurwerk 117 gij 118 haarkrul 119 boomvrucht 121 huisdier 124 aan Zee (afk.)
 126 opgenomen geld (afk.) 127 kleur 128 verhoging hebbend
 130 gevangenis 132 notaris (afk.) 133 gril 134 valschermspringer
 135 aanvankelijk 136 tennisterm 139 luim 140 buitenlands
 141 rode bloem 145 volledig 147 deel van bepaalde boom
 150 luitenant (afk.) 151 Verkeersinformatiedienst (afk.)
 152 gezang 154 zilverkleurig metaal 155 dwingeland 157 opeengedrongen menigte
 159 welig groeiend 161 telwoord 162 een beetje 163 namelijk (afk.)
 164 voordat 166 Europeaan 167 Eskimowoning 168 kluitenbreker
 169 vulkaan op Sicilië

Verticaal

1 dagelijks bestuur 2 profeet 3 sericultuur 4 eilanden-groep in de Atlantische Oceaan
 5 Algemene Ouderdoms-wet (afk.) 6 voorzetsel 7 verwaandheid 8 gelukkig toeval
 9 deel van een parcours 10 vogelnaam 11 trekharmonica
 12 rivier in Schotland 13 oude lengtemaat 15 succes-nummer
 19 identificatienummer 20 duivenhok 22 beslist 24 uitroep van droefheid
 25 te weten (afk.) 27 overmaat 29 praalgraf 33 informatietechnologie (afk.)
 34 algemene bevlieging 36 soort (afk.) 37 schaaldier 40 calcium
 42 domheid 43 plaats in Frankrijk 44 bouillon 45 honden-ras
 46 ironische aanduiding 48 bediening 49 arrondissement (afk.)
 50 Gemeentelijke Geneeskundige Dienst 52 luizenei 54 een en ander (afk.)
 55 tijd na dit leven 56 hoofdstad van België 60 groot water
 61 haarversteviger 63 denksportbeoefenaar 65 lagere detailhandels-school
 67 Sociaal-Economische Raad 68 hoeveelheid 69 atmosfeer (afk.)
 70 Semitische taal 71 bewaarplaats van betaalmiddelen
 76 woonschip 78 speeltuintoestel 83 gebonden (afk.)
 84 knap vervaardigd 86 Israëlitisch (afk.) 89 ongelijksoortig
 91 plaats in Duitsland 92 ter gelegenheid van (afk.) 94 yoga-beoefenaar
 95 gemalin van Odysseus 97 materiaal van een vergaanschip
 98 eenheid van elektrische weerstand 99 lijnvormig
 101 lidwoord 104 medische specialisatie (afk.) 106 gaffelvormige boomtak
 108 plant 110 indien 113 plaats in Friesland 114 aanzienlijkheid
 116 inrichting (afk.) 119 deel van het been 120 eigenwijs
 122 gehoororgaan 123 desktoppublishing (afk.) 125 zo goed als nieuw (afk.)
 127 inwoner van Moskou 128 zoenen 129 hemellichaam 131 handigheid
 133 weerinstuut (afk.) 136 rivier in Spanje 137 id est (afk.)
 138 botterik 140 actuele versie 141 plaats in China 142 restaurantbediende
 143 niet vóór 144 groente 146 wierook 148 zaadkorrel van een vrucht
 149 decigram 153 mikpunt 155 ogenblik 156 opening in de muur
 158 middelbaar technisch onderwijs 160 Genesis (afk.)
 161 vanaf (afk.) 165 rondhout

Puzzel vorig nummer

Uit de vele correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- M.J. Hanegraaf (Den Haag)
- N. Schuitemaker (Hoogwoud)
- H.J. Hilhorst (Huizen)

1	P	I	S	S	E	B	E	D
2	A	SK	I	P	A	D	SK	A
3	A	S	SK	E	R	SK	E	G
4	S	T	E	L	L	A	G	E
5	H	A	L	F		H	E	L
6	A	L	SK	O	V	SK	L	I
7	A	SK	D	U	U	R	SK	K
8	S	P	E	T	T	E	R	S

Stuur uw oplossing (met vermelding van uw naam en adres) vóór 15 september 2020 naar:
Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.
 Of mail naar:

samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Geloof in Geluk: Sterrenhemel

Als voorproefje op de tentoonstelling 'Geloof in Geluk' is het kunstwerk 'De Sterrenhemel' van de Haarlemse beeldend kunstenares Simone de Groot geïnstalleerd. Geïnspireerd op het kenmerkende binnenvallende licht maakte zij een zwevende wolk van 179 sterren, een ode aan vrouwen en geloof. De 179 sterren verwijzen naar de 179 Haarlemse joden, die in de nacht van 25 augustus 1942 op het plein naast de Sint-Bavokathedraal werden verzameld om te worden gedeporteerd naar Auschwitz. De sterren weerkaatsen het binnenvallende licht gefragmenteerd naar alle kanten en verwijzen naar de overtuiging dat de dood niet het einde betekent, maar een hergeboorte of verlossing. De installatie sluit aan bij de glas-in-loodramen van Jan Dibbets en de door hem geciteerde Hebraïsche tekst *Jehi ohr* (Er zij licht).

Geloof in Geluk is vanaf 28 augustus 2021 t/m 3 april 2022 te zien in de kathedraal. Meer hierover in de volgende *SamenKerk*.

Gelukkig weer thuis

Een nieuwe tentoonstelling, getiteld: Gelukkig weer thuis, in het KathedraalMuseum toont hoe het Bijbelse verhaal van de Verloren Zoon (zie Lucas hoofdstuk 15) in verschillende Bijbels is geïllustreerd. Het gaat om Nederlandstalige Bijbels, inclusief naververtellingen, uit de afgelopen vijf eeuwen. Van zeventiende- en achttiende eeuwse Bijbels met prachtige gravures tot moderne kinderbijbels en Bijbelverhalen in stripvorm. De Bijbels zijn in bruikleen van het Nederlands Bijbelgenootschap uit Haarlem.

Orgelconcerten

Tot en met 2 oktober zijn er iedere zaterdagmiddag om 17.00 uur orgelconcerten op het Willibrordusorgel in de Sint-Bavokathedraal, gegeven door een keur van binnen- en buitenlandse organisten. Vanwege de coronamaatregelen is reserveren vooraf verplicht: online: www.koepelkathedraal.nl | email: concerten@rkbavo.nl | telefoon: 06 82887803. Info Zaterdagmiddagconcerten: www.willibrordusorgel.nl.

Kathedrale basiliek Sint Bavo (KoepelKathedraal)

Leidsevaart 146, 2014 HE Haarlem
Bezoek via de ingang aan het Bisschop Bottemanneplein
Bezoek vóóraf reserveren (coronamaatregelen):
www.koepelkathedraal.nl
info@koepelkathedraal.nl
Geopend: maandag-zaterdag van 10.30-17.00 uur en 's zondags 11.30-17.00 uur

Mgr. Martin de Groot (1933-2021)

Mgr. drs. Mattheus Johannes de Groot overleed op 20 april 2021, in de leeftijd van 87 jaar. Hij werd geboren op 3 september 1933. Na zijn priesterwijding op 11 juni 1960 werd hij benoemd

tot kapelaan in Castricum. Al snel vroeg de toenmalige bisschop aan mgr. De Groot om kerkelijk recht te gaan studeren in Rome. Daar maakte hij het Tweede Vaticaans Concilie van dichtbij mee. In 1964 werd hij secretaris van bisschop Jan Huijbers. Samen maakten ze in het najaar van 1965 per auto een unieke reis van enkele maanden naar de laatste sessies van het Concilie. In een speciaal dagboek werden reisverslagen en dergelijke genoteerd.

In 1971 werd mgr. Martin de Groot benoemd tot officiaal van de kerkelijke rechtbank, in 1998 werd hij vicaris-generaal tot aan zijn emeritaat in 2013. Ook nadien bleef hij actief op kerkrechtelijk gebied voor ons bisdom. Voor zijn inzet is mgr. De Groot vele malen geëerd: op 9 september 1985 werd hij door paus Johannes Paulus II benoemd tot erekapelaan, in 2005 een Koninklijke onderscheiding (Ridder in de Orde van Oranje-Nassau) en in 2017 erekanunnik van het kathedraal kapittel Sint Bavo.

Ruim 49 jaar heeft mgr. De Groot zijn beste krachten gegeven voor de Kerk van Haarlem. Naast zijn functies binnen de curie van het bisdom, had hij zitting in talloze

besturen en adviesorganen, binnen en buiten het bisdom. De vaak complexe dossiers met betrekking tot reorganisatie en kerkopbouw wist hij met kennis en kunde te behartigen en veel parochiebesturen hebben altijd graag met hem van doen gehad. De collega priesters en andere pastorale krachten in het bisdom spraken altijd met lof over hem, zeker over de manier waarop hij op pastorale wijze leiding gaf aan het officialaat.

**Hij wist dat zijn
leven eindig was,
maar berustte daar
volledig in, dankbaar
voor het leven dat
hij van zijn Schepper
en Heer had
ontvangen**

Na zijn emeritaat is mgr. Martin de Groot gaan wonen in Voorhout. De laatste jaren kampte hij met gezondheidsproblemen. Hij wist dat zijn leven eindig was, maar berustte daar volledig in, dankbaar voor het leven dat hij van zijn Schepper en Heer had ontvangen en waarmee hij de Kerk mocht dienen. In een indrukwekkende uitvaartplechtigheid op 28 april in de Sint-Bavokathedraal hebben we hem uitgeleide gedaan. Mgr. Jan Hendriks was de hoofdcelebrant

en verzorgde de homilie, met als concelebranten mgr. Jos Punt en Mgr. Jan van Burgsteden sss. Met dankbaarheid is afscheid genomen van een priester die zeer veel voor ons bisdom heeft betekend. Moge hij rusten in vrede. ■

Eric Fennis

Agenda

Juli 2021

T/M 9 JANUARI 2022 Tentoonstelling 'Maria Magdalena' | zie pag. 8 | www.catharijneconvent.nl

3 JULI Start orgelconcerten Sint-Bavokathedraal
zie pag. 36 | www.willibrordusorgel.nl

3 JULI Première Passiespelen Tegelen | zie pag. 12
en 40 | www.passiespelen.nl

10 JULI Nationale bedevaart naar Brielle
www.martelarenavangorcum.nl

10 JULI Begin zomervakantie

12 - 16 JULI Tienerkamp (Heiloo)
www.jongekerk.nl

20 JULI Pelgrimini naar O.L.V. ter Nood | zie pag. 6
www.huisvoordepelgrim.nl

25 JULI Werelddag van grootouders en ouderen.....

Augustus 2021

3 - 11 AUGUSTUS Priestervakantie grootseminarie
St. Willibrord

15 AUGUSTUS Hoogfeest Maria Tenhemelopneming

22 AUGUSTUS Einde zomervakantie | scholen gaan
weer beginnen

28 AUGUSTUS (T/M 3 APRIL 2022) Geloof in Geluk |
zie pag. 36 | www.koepelkathedraal.nl

29 AUGUSTUS Missie Verkeersmiddelenactie MIVA
www.miva.nl

Wijzigingen voorbehouden

Ankomen in Kevelaer

**Rachel's Vineyard
Nederland**

Rachel's Vineyard organiseert
24-26 september 2021 een
genezingsweekend voor de
verwerking van abortus.

Opgave en informatie via:
www.RachelsVineyardNederland.com

Passiespelen Tegeleen

T/m zondag 5 september voorstellingen
Openluchttheater De Doolhof (De Drink 60, Tegelen)

Er gelden coronamaatregelen. Reserveren vooraf noodzakelijk.
Toegangskarten: € 37,00 (tweede rang), € 41,00 (eerste rang), er is een
seniorenkorting vanaf 60 jaar, € 20,00 (kinderen t/m 12 jaar).

www.passiespelen.nl